

TRGOVSKI LIST

Licealna knjižnica,
Ljubljana

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in administracija je v Ljubljani, Gradsko Stev. 17/1. — Dopolni se na vrataje. — Številka pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.952. — Številka telefona 532. — Naročnina za osemletje SHS: letna K 120, za pol leta K 95, za četrt leta K 90, mesečno K 20, za inozemstvo mesečno K 10 več. — Placa in toži se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 16. julija 1921.

ŠTEV. 71.

Kraljevi namestniki.

S sprejetjem ustavnega zakona je postala aktualna likvidacija pokrajinskih uprav ter njihova preuredba v okviru nove razdelitve države v oblasti. Za glavne prečanske upravne centre, za Slovenijo, Hrvaško ter Bosno so že imenovani kraljevi namestniki, ki bodo, s širokimi pooblastili opremljeni, imeli izvršiti težavno likvidacijsko nalogo. Mnogo bo pri tem prerekanj in izpadov v naši javnosti, ker bo treba počasi napustiti stare tradicije ter se uživet v zavest, da tvorimo enolične pokrajine velike in zelo raznolike države, v kateri najdemo različne verske, kulturne in gospodarske sile. Nočemo danes govoriti o tem, ali je mogoče preko noči zabrisati stoletni razvoj in njegove usedline ter samo povdarjamo, da stojimo pod zgodovinskimi dejstvom ustavnega zakona, ki je zavrgel plemensko individualnost ter nas postavil v novo smer, ki ima cilj, doseči čimprej asimilacijo različnih narodovih delov ter čimprejšnjo notranjo konsolidacijo države. Stranke, ki so to delo izvedle, imajo brezdvomno zaslugo, da so ustvarile temelj, na katerem bo šele mogoče v prihodnosti izvojevati večje notranje-politične boje katerekoli vrste. V najbližji bodočnosti bomo doživeli seveda mnogo izprememb, ki bodo prav radikalno posegle v našo tradicijo ter nas občutljivo oddaljile od dosedanjih pojmov ter bo izgovorjena marsikatera bridka beseda proti novi eri, ali to je razumljivo, da se vsak globokejši državni razvoj odigrava z burnejšimi bojnimi gesli.

Kraljevi namestniki bodo morali to nalogo izvršiti z uporabo vsega političnega takta in istočasno z mnogo energije. Na eni strani bo treba izvesti reformo notranje uprave v zmislu ustavnega zakona; pri tem bo tre-

ba prenesti več resorjev v delokrog osrednje vlade, oziroma ustvariti iz dosedanjih poverjeništev ministrske pokrajinske oddelke. Ta preosnova bo težavna, ker nam primanjkuje dovolj obsežnega upravnega aparata v Beogradu, ki bi mogel takoj prevzeti ter z uspehom izvršiti nove obsežne funkcije. Že dozdej, ko smo živeli malone neodvisno od Beograda ter so se posamezne pokrajine upravljale takorekoč same, smo mnogokrat občutili pomanjkljivost centralne uprave, ker ali sploh nismo dobili odgovora ali pa vsaj nismo našli dovolj razumevanja za specijelne potrebe. Ne samo, da je osrednji upravni aparat vsled dolgotrajne vojske, okupacije in emigracije dobil nenadomestljive vrzeli, ki jih bo zamašila šele mlada generacija, je bila srbska upravna služba pred vojsko mnogo primitivnejša, ker ni bilo toliko upravnih pagnog, ki jih je rodil šele najnovejši razvoj ter je tudi obsegala prilično majhen teritorij. Vse to bo treba pri likvidaciji starih pokrajin oživitvoriti ter marsikaj iznova šele organizirati. To delo, ki ga bodo v pokrajinah imeli izvršiti kraljevi namestniki, bo silno težavno in jih bo treba vsestransko podpirati. Gre za izednačenje različnih upravnih sistemov, ki si večkrat nasprotujejo ter bo v to svrhu potrebno polno prehodnih form.

Kraljevi namestniki bodo tudi napram ljudstvu imeli težko stališče. Močne politične stranke niso glasovale za ustavni zakon ter je vsled tega razpoloženje v narodu prav nemirno. Ako izvzamemo Slovenijo, kjer se bije avtonomistični boj z vso ljutostjo dalje, je situacija na Hrvaškem in v Bosni še bolj napeta. Tamkaj je mnogo zares revolucionarnega gibanja, ker hrvaški narod deloma ne more napustiti svoje državne tradicije, ki je nanje ponosen, dočim je v Bosni žalibog še mnogo navadnega

rokovnjaštva. S temi neurejenimi razmerami morajo kraljevi namestniki računati ter skušati z vso previdnostjo ter brez skrajnih sredstev izvesti prehod v novo ero. Pri tem bo morda prišlo do večjih treslajev in konfliktov, ali upamo, da se bodo tudi tukaj mogla nasprotja izravnati. O Trubičevi koncepciji države zaenkrat ni govora ter predstavlja slednja samo možno obliko prihodnjega časa, ker razvoj za tako državno obliko brezdvomno še ni dorasel ter vsa dosedanja zgodovina govori še proti njemu, zato se moremo zadovoljiti z danimi vrednotami ter iz njih ustvariti nove.

Kar se tiče posebno Slovenije, bo njen prvi kraljevi namestnik moral tudi precej globoko poseči v naše sedanje razmere, ker bo treba ustvariti dve pokrajini, katerih obseg se ni končno določen. Treba bo organizirati mariborsko oblast, ker je Maribor dozdej samo sedež lokalne in samo delne okrožne politične uprave. Glede mej obeh pokrajin se bomo gotovo prerekali ter bodo lokalni interesi stopili živo na plan. V kolikor smo poučeni, vlada v tem vprašanju še ni storila važnejših sklepov ter bomo to zadevo morali še temeljito obravnavati. Tudi drugače bo kraljevi namestnik moral nastopati z vsem taktom, ker bo imel proti sebi široke vrste ljudstva, katerega vodniki označajo z vso vnuemo avtonomistični boj. Upamo, da pri tem ne pride do predalekosežnih ukrepov, ker sila rodi le protiodpor ter jo je uporabljati samo v najskrajnejšem slučaju. Predvsem bo treba več spravljenosti in več javne treznosti, kot je zadnjič naglasilo neko slovensko glasilo, in čemur se z veseljem pridružujemo. Treba bo tudi po našem mnenju časopisni politični boj uravnati v dostojnejše in stvarnejše smeri, drugače bo vse naše javno življenje kmalu povsem za-

strupljeno in bo izgubilo ves pravec, ker se bo pogreznilo v plitke osebne boje, v katerih bodo vse zdrave politične ideje zamrle.

Stojimo na stališču, naj se državno življenje razvija čimbolj brez globokejših kriz, ker smo to dolžni svoji domovini, in naj pripada posameznik temu ali onemu razredu, tej ali oni konfesiji, zato želimo, da bi bilo delo kraljevih namestnikov uspešno ter da bi nam ustvarilo trden temelj, na katerem se bodo šele mogli brez škode za celokupno domovino izvršiti resnejši politični boji prihodnjih dni.

Obrat in tarifna politika južne železnice.

Razen ogromno naraščajočih izdatkov za draginjske doklade uslužbencem, so se bile v preteklem obratnem letu 1920 tudi cene vsega najvažnejšega obratnega materiala izredno povišale. Tako se je cena za tono normalnega premoga koncem l. 1920, računano v zlatem denarju, povišala za 190%, za mazilno olje za 150%, za vlito železo za 140%, za jeklo za ležišča za 160% mirovne cene. Ako priručimo sedaj k temu še povprečno 25 kratno devalvacijo naše krone, dobimo sliko, kako ogromna draginja vlada.

Kljub velikim političnim, carinskim in obratnim zaprekam, predvsem pomanjkanje dobrega premoga, je promet napram letu 1919 znatno napredoval. Število prevoženih čistih tonskih kilometrov na vseh progah se je napram l. 1919 povišalo za 10 odstotkov. Proti rekordnemu letu 1913 se je doseglo leta 1920 že 80% blagovnega tovora, pač pa je povprečna dolžina prevožene proge na tono sedaj napram predvojni dobi, vsled

Gospodarske razmere v Sloveniji sredi preteklega stoletja.

(Po zborničnih poročilih sestavlja I. Mohorič).
I. doba 1850—1855

Tranzitna trgovina je po letu 1848 preko Slovenije začela vsled počasnega napredovanja zgradbe južne železnice Ljubljana-Trst pojemati. Ves promet iz severnih dežel je potegnil nase Hamburg, ker je bilo železniško omrežje Nemčije mnogo bolj razvito in upravljeno. To propadanje so naši špediterji, ki so imeli od prevoznitva poprej ogromne zasluske zelo občutili. Leta 1852 je prišlo v Ljubljano po takratni c. kr. državni železnici, sedaj južni železnici: 1. premoga 137.959 centov vštveši režijski premog; 2. železa 76.383 centov vštveši 50.620 centov železniških tračnic; 3. žita 503.849 centov; 4. lanenega semena 5.327 centov; 5. sočivja 618 centov; 6. stavbenega lesa 139.327 centov; 7. rezanega lesa (desk) 48.852 kosov; 8. vina 53.528 centov; 9. žganja in špirita 31.660 centov; 10. piva 3.777 centov; 11. cinka 1.360 centov; 12. drv 1158 klafter za režijo državne železnice.

Da bi zboljšala trgovsko-kreditne razmere se zbornica v svojem poročilu leta 1852 zavzema zato, da bi se ustanovila filijalna eskomptna banka v Ljubljani, da se odpemore velikemu

pomanjkanju denarja. Zbornica je v svojem poročilu cenila letni promet blaga na Kranjskem ra 6 do 7 milijonov goldinarjev in sicer:

a) v špecerijski, materialni in železarski stroki 1,600.000 fl.; b) v manufakturi sukna in svile 1,200.000 fl.; c) deželni pridelki in les 200.000 fl.; d) sladkorna rafinerija 3,000.000 fl.; e) tkanine in bombaževina 500.000 fl.; f) papirnice in oljarne 200.000 fl.; skupno 6,700.000 fl.

K temu bi bilo še prišteti obrat in denarno potrebo špedicije, rudniških podjetij in velikoobrtnih delavnic, ki celokupno potrebo denarja povečujejo.

Napetost in pomanjkanje denarja je bilo nastalo radi zaporednih slabih letin, tudi radi odplačil posestnikov za zemljiško odvezo, dalje ker si vsled politično nemirnih časov ni upal nikdo zaupati denarja kakemu zavodu in ker so bila notranja posojila precej izčrpala razpoložljive privatne kapitale.

Izvozno trgovino je zelo ovirala višina srebrnega agia. Visoki agio je bilo produkcijske stroške le malo podražilo; zato pa konveniralo inozemcu pri visokem agiu nakupovati pri nas.

Jeklo v zabojih št. 0 je stalo loco Ljubljana 120 fl. v bankovcih pri srebrnem agiu 30%. Ako je torej inozemec poslal svoj srebrni denar v Ljubljano in ga tu zamenjal za bankovce, ga je stalo železo efektivno samo 91 fl. Te ugodnosti pa je bilo deležno sa-

mo inozemstvo; tuzemec od tega ni imel nobene koristi!

Na Gorenjskem je po teh podatkih že tedaj cvetelo v okolici Kranja sitarstvo in žimarstvo, s katerim se je bavilo okrog 1500 ljudi. Letni zaslužek tega važnega izvoznega predmeta se je cenil na 800.000 fl. Izvažalo se je v Italijo, Francijo, Španijo in na Turško. Belgija pa je bila baš v tej dobi z visoko uvozno carino zaprla vrata in s tem onemogočila do tedaj živahen uvoz sitarskih izdelkov iz Kranjske.

V Kranjski okolici so se v tej dobi še pečali z izdelovanjem navadnih odev, takozvanih kocov. Vrednost letne produkcije se je cenila na 40.000 fl. Izdelki so se prodajali po večini v Trst, v Lombardijo in Benečijo in po sosednih pokrajinah. Istotam so izdelovali sukno (loden) in pisane konjske odeje iz živalske dlake, ki so jih prodajali v Italijo in na Tirolsko.

Usnarjstvo, ki je bilo zastopano v Tržiču je bilo baš tedaj vsled visokih cen inozemske surove kože v precejšnji krizi. Tiskarna koteninastega blaga je bila na dobrem glasu in so bili izdelki zelo priljubljeni. V Škofjeloški okolici je dobro prosperiralo izdelovanje glavnikov. Surovino so dobivali iz Trsta in Gorice, izdelke pa so po večini prodali na Hrvaško.

Z razvojem železnic se je razvilo tudi premogarstvo; železnice so postale glavni konzument v zagorsko-trbo-

veljski kotlini pridobivanega premoga. Čas prvega odkritja premogovnikov ni znan. Najstarejši anali navajajo, da je kanonik Pimhak že leta 1801 pri Ljubljani kopal rujav premog in ga porabljal pri izdelovanju vitrijola. Leta 1803 je začel državni erar kopati premog in ga porabljal za glažuto. Leta 1821 je bilo vse prodano nekemu zasebniku. Produkcija v Zagorju je znašala leta 1851 200.000 centov premoga, od katerega je porabila ljubljanska sladkorna rafinerija 50.000 centov, ljubljanska tkalnica in predilnica 5.000 centov, cinkarna in topilnica v Zagorju 80.000 centov, privatniki in paroplovba v Sisku 65.000 centov.

Večji razmah produkcije je oviralo to, da ni bilo dovolj transportnih sredstev na razpolago. Zbornica je že takrat pledirala za to, da bi se tudi v Zagorju zgradila dovozna železnica k rudniku, kakor je bila v Hrašniku.

Leta 1852 znaša produkcija že 211.450 centov v vrednosti 31.700 fl. loco jama. Od tega je rudnik porabil za deputatni premog 72.600 centov, c. kr. železniško obratno ravnateljstvo 96.810 centov, podonavska paroplovna družba preko Siska 14.230 centov, 14.480 Ljubljana, 12.580 papirnica v Vevčah. Od ljubljanskega kontingenta se je porabilo 13.550 centov za industrijske svrhe in le 930 za domačo porabo, ker ognjišča po večini še niso bila urejena za kurjavo s premogom.

novih državnih mej znatno padla. Leta 1913 je znašala 158 km in leta 1920 pa le 101 km.

Osební promet je bil leta 1920 še celo večji kot l. 1913. Vsled državnih mej pa je povprečna pot potnika znašala le približno polovico one leta 1913. Italjanske linije pri tem niso vštete. Ti statistični podatki so za celo prometno vodstvo, predvsem za organizacijo voznega reda in diriganje voz važnega pomena. Obžalujemo le, da ni bil priobčen detajlni izkaz tonaže posameznih naših železniških postaj v blagovnem prometu in frekvenca v potniškem prometu, ki bi bil za naše gospodarske kalkulacije prepotrebna podlaga.

V blagovnem prometu pripadejo po kilometrih ton na omrežja južne železnice v posameznih državah sledeči odstotki: na Avstrijo 64%, na Jugoslavijo 30% in na Madžarsko 6%. Človek bi bil pričakoval baš nasprotno, da bomo v Jugoslaviji, kjer ima južna železnica vse premogovnike v rokah, imeli rekord. Iz teh števil je razvidno, da gre omejevanje prometa, ki ga je vpeljalo ljubljansko obratno ravnateljstvo na škodo interesov in železnice same malo predaleč in železi bi, da se s to prakso preneha. Tudi govori dosti momentov za to, da ni baš vedno carinska uprava kriva za vse, kar se združuje na predkolodvorih, marveč, da so nekatere med in po vojni dovoljene prometne olajšave (dodatni dobavni roki, stojnine itd.) vstvarile na železnici nezdružive razmere, katere bo treba likvidirati. Že dosedaj bi se bilo lahko z malo dobre volje začelo bolj komercialno in manj birokratsko obratovanje. Ugotoviti moramo, da je v interesu železnice same, da polagoma likvidira represalije napram strankam, ki so izražene v različnih naredbah.

Investicijski program južne železnice je bil kljub neugodnim razmeram precej obširen. V Sloveniji je zidala mnogo polpermanentnih in permanentnih stavb za urade, za uradništvo in znatno napredovala pri razširjenju proge Zidanmost-Sisek.

Vendar ne smemo prezreti, da je pri tem južna železnica zopet pokazala svoj dezinteres napram potrebam trgovskega prometa in ni od prevrata pa dosedaj kljub raznim pritiskom od strani vlade in kljub temu, da je po koncesijski listini k temu zavezana, na nobenem svojih izredno važnih križiščih še dogradila prepotrebni carinski skladišče, ki bi bila znatno razbremenila vozni park in olajšala poslovanje trgovskega sveta, kakor tudi carinski upravi. Te klubovalnosti južni železnici ne moremo odpustiti, ker je ž njo napravila interesentom znatne škode. — Upamo pa, da bo vsaj sedaj te svoje

hibe popravila in na Rakeku, v Ljubljani, v Dravogradu, v Središču in v Mariboru-Tezmem velikopotezno zgradila to, kar trgovski promet vsled novih državnih mej neobhodno potrebuje in da ne bo treba več od vlade urgirati teh naprav. Vsega priznanja vredne so velike investicije za varnostne naprave na obsavski progi, ki so bile vsled lavinske katastrofe leta 1917 postale nujno potrebne. Glede bodočih investicij ne podaja poročilo obširnega zbora nobenih podrobnosti, vendar mislimo, da bi bilo predvsem nujno v Zidanem mostu dograditi direktno zvezo na Zagreb in začeti s polaganjem drugega tira proti Zagrebu.

Namesto črnega premoga se je porabljal izključno rujav premog. — Vsled slabe kvalitete rujavega premoga so lokomotive zelo trpele in se je vsled tega porabilo od 45 do 55% premoga več.

Z ozirom na to, da je že sedaj jugoslovansko omrežje južne železnice bilo aktivno, ko je bil ves transverzalni promet preko Koroške in na Madžarsko zaprt, je pričakovati, da se bo z otvoritvijo teh mej finančno stanje južne železnice znatno zboljšalo. Poročilo samo omenja, da je zaprtija prometa na teh dveh linijah, ki sta najvažnejši transversalki med agrarnimi deli Ogrske in industrijaliziranim zapadom, zelo občutno zadelo finance južne železnice.

Nove državne meje so omrežje južne železnice razkosale, da ni bilo med koroškim delom južne železnice in avstrijskim ter tirolskim nobene zveze. Tako tudi pri nas med omrežjem v Sloveniji in med Barč-Pakraško progo ne. Zato je južna železnica stremela po tem, da je dobila od Italijanov, ki so zasedli južno Tirolsko, pravico komercialne péage (prevoza) med Innichenom in Brennerjem. Tako se računa blagovni promet na obeh ločenih delih na Tirolskem in na Koroškem od 15. februarja 1921 kot na enotni progi. Vsled pravice preračunanja tarif za tranzitne proge tvorijo proge južne železnice od Siska do Kulsteina tarifarno enotno mrežo, kar je za cel promet iz naše države na zapad, v Švico in Nemčijo izredno važnega pomena. Na podlagi sklepov celovške konference meseca maja 1921, je dobila južna železnica pravico tranzitiranja preko Maribora in Dravograda in s tem vzpostavila zvezo med Avstrijo in Koroško. Ker je ministr. svet dovolil tudi prako preko Kotoribe, bo v najkrajši času celo omrežje pod enotnim obratom in s tem prometno ogrodje bivše monarhije, katero južna železnica predstavlja, restaurirano.

Južna železnica je bila prva, ki je leta 1919 začela obnavljati medna-

rodni direktni promet. Dosedaj je vzpostavila direktni blagovni promet med Čehoslovaško in Italijo preko Avstrije; Čehoslovaško in Jugoslavijo preko Avstrije; Poljsko in Italijo (Trstom); Madžarsko in Avstrijo; Čehoslovaško in Avstrijo; Nemčijo in Avstrijo; Nemčijo in Madžarsko; Švico in Italijo preko Avstrije; Avstrijo in Poljsko; Italijo in Jugoslavijo in sedaj se je sklenilo še med Madžarsko in Jugoslavijo ter med Madžarsko in Italijo preko Jugoslavije. —

Iz tega je razvidna cela daleko-sežnost posredovalne vloge južne železnice v transkontinentalnem prometu. Tudi so te provizorne prometne pogodbe že več ali manj preliminarni za obnovitev zveznih tarif, kar nam tudi jasno kažejo izpremembe pravil glede tarifnih komitejev, o katerih smo zgoraj poročali. Naše gospodarske korporacije, posebno trgovska zbornica, morajo zahtevati vsled tega brezpogojno, da se pritegne strokovnjake iz trgovskih krogov v te komisije, da bodo zastopali interese našega gospodarstva, da se ne obnovi proti nam naperjena, tarifna politika Dunaja, katero bi gg. Jelič in Cerović v svoji indiferentnosti in nepoznanju slovenskih razmer v upravnem svetu najbrž brez natančnega študija kar odobrila.

Kako važno je to za našo gospodarsko bodočnost, je razvidno iz sledečega odelka letnega poročila, ki pravi dobesedno na strani 20: »Bei der grossen Bedeutung, welche die Entwicklung des adriatischen Verkehrs jederzeit für die Südbahn hatte, richtete sich unser Augenmerk besonders darauf, baldigst wieder zu direkten Verbandgütertarifen mit den Adriaehäfen zu gelangen, um die diesmal unsere Tarifpolitik geförderte, vordem so weitgehende Anziehungskraft der Adriaehäfen gegenüber dem Wettbewerb der nordischen Häfen ehestens und womöglich im früheren Ausmass wieder herzustellen.

Kdor ve, kako sistematično se je z bivšimi jadranskimi tarifami oviral razmah in gospodarski razvoj Slovenije, ta spozna tudi vso nevarnost, ki nam vsled obnovitve takega tarifnega režima preti. Ker nismo več podaniki Avstrije in imamo svoje zastopstvo v upravnem svetu, zahtevamo, da morajo ti gospodje znati varovati naše interese, česar dosedaj niso storili. Zato obžalujemo, da vlada ni pri tem našla boljših kandidatov, o katerih bi se vsaj smelo trditi, da poznajo gospodarske razmere v Sloveniji in njih odnošaje k južni železnici.

Nove takse.

(Konec.)

Praktičen finančni efekt taks že za preteklo leto, ko je bilo zavedenih le nekoliko postavk srbskega taksnega zakona je razviden iz naslednjih števil:

Slovenija je plačala za prvih devet mesecev, proračunskega leta 1919/20 na taksah 3.666.317,20 dinarjev za isto dobo v letu 1920/21 pa 11.883.784.000 dinarjev, torej znaša povišek 8217.466.000 dinarjev.

Za prvih deset računskih mesecev finančnega leta 1920/21 je bilo za Slovenijo predvideno 11.432.031,20 dinarjev in efektivno vplačano pa 11.883.784,02 dinarjev, torej napram proračunu 451.752 dinarjev več. Za celo državo znaša prebitek napram proračunu 64.669.129 dinarjev.

V izračunih se je porazdelil proračun taks na posamezne pokrajine naše države za leto 1920/21 na sledeč način:

Vojvodina	61.490.000 kron
Slovenija	54.873.350 »
Hrvatska-Slav.	47.000.000 »
Srbija	42.000.000 »
Bosna-Herceg.	20.350.000 »
Dalmacija	4.078.650 »
Črnagora	2.000.000 »

in sicer odpade v Vojvodini na pravne takse 46 milijonov, na kolke 13 milj., na nove takse 2 milj., na službene takse 400.000 in na lovске takse 90.000 kron. Na Hrvaškem donšajo pravne pristojbine 35 milijonov, kolki 10 milj in nove pristojbine 2 milijona kron. V Bosni donšajo kolki 8 milijonov, pristojbine 5 mi-

ljonov, prepis imovine 5,4 milj., nove takse 1,5 milj., ostalo razne druge takse, v Dalmaciji kolki 1.660.000 kron, pravne pristojbine 1.900.000 kron, nove takse 300.000 kron, ostalo razne takse. Razmerje taksenih dohodkov v Srbiji pa je povsem drugo. Tam znaša od celokupnih dohodkov 42 milijonov kron, dohodki od kolkov (taksenih mark) nad 38 milijonov kron. Proti njim so vse druge pristojbine uprav malenkostne. Sedaj pa se njihov zakon razteguje sukcesivno k nam, med tem ko se nam pušča še vse stare pristojbine bivše monarhije.

V tem leži cela hiba tega sistema takozvanega izjednačevanja pristojbin in v tem leži vsa krivičnost finančnega izkoriščanja totranskih pokrajin. Zato bi bilo jako umestno, da bi se gospodarske korporacije skupno z našimi poslanci zavzeli za revizijo teh nejednakosti, ki so vsled tako enostranskega izjednačevanja nastale. Nedvomno je, da so že lansko leto takse vzbudile mnogo opravičene kritike in je zato pričakovati, da bodo nove in povišane takse, ki smo jih v predhodnjih številkah navedli in ki se jih namerava uveljaviti z novim finančnim zakonom, naletele na še večji odpor.

V splošnem moramo k projektu novih taks pripomniti, da mu predvsem manjka sistematike. Nahajajo se v njem stvari, ki absolutno ne spadajo v pristojbinski zakon in katere bi bilo boljje urediti s posebnim zakonom, kakor so veselični davek, pristojbine za voze, avtomobile, in plovne objekte in drugo.

Tudi pobira finančno ministrstvo na podlagi že vpeljanih taks pristojbine za vsa druga ministrstva (za šume in rude: pristojbine za žage, za poštno ministrstvo: poštnočekovne pristojbine itd.) samo za trgovsko ministrstvo ne. Tako so sedaj izločili iz pristojbinskih določb stvari, ki bistveno spadajo notri. To so naprimer: pristojbine za zaščito industrijske svojine, merozkusne pristojbine, pristojbine za puncovanje itd.

Pri taksah na delnice bi bilo vsekakor potrebno, da bi se bilo določilo tudi postopanje v slučaju, da se namesto z delnicami družabniki udeležijo podjetja s premoženjskimi vlogami. Dalje je potrebno, da se natančno določi kdaj nastaja zaveznost plačanja pristojbin pri družabnih podjetjih. Nepravilno se nam zdi, da se pri teh taksah ni vpeljalo admissijske takse za inozemska podjetja in sicer kot ekvivalent za rento, katero dobiva tuje podjetje potem iz naše države. Da bi bile takse sistematične, bi bilo treba tudi razen kuponskih pristojbin, zavesti takso na takozvano superdividendo od delnic, ki presega navadno izmero obresti in sicer v izmeri 1 1/2%, kar bi odgovarjalo taksi od igralnih dobitkov. Tudi glede plačevanja takse za prodajo premičnega blaga bi bilo treba vsekakor pojasniti, ali se ima plačevati brezpogojno ali samo tedaj, če se o prodaji izgotovi posebna pravna listina. To objasnjenje je za trgovski promet izrednega pomena. Že poprej smo omenjali, da je nedopustno za vse prenose imovine določiti samo eno enotno postavko 5%. Medtem ko smo dosedaj imeli v Sloveniji male kmetijske posesti sploh oproščene od pristojbin, se sedaj malo posest, dedišstvo, prenos v sorodstvu in zemljiške špekulacije vse meče v en koš. Niti za ekskutivne prodaje se ne določa nobenih olajšav.

Mnogo umestnejša kot cela vrsta sekturnih taks pri carini bi bila upejljava efektne prometnega davka za celo državo, ki naj bi se bil raztegnil na ves promet z devizami in valutami, ki so danes notorično zelo lukrativni bančni posli, ki so popolnoma neupravičeno davka prosti. Socialna pravičnost in ekonomska porazdelitev bremen bi bila p-č zahtevala, da se je te špekulativne posle in borzne kupčije intenzivneje potegnile k prispevkom za državno blagajno. Nevzdržna je določba o pristojbini za plačilne naioge, ki se izdajajo uradoma. V njih se zrcali skrajni birokratizem, ki ne spada v moderno demokratsko državo.

Predvidene so različne takse za rekurze, pritožbe itd., ki se morajo plačati ne glede na to ali se prošnji ugodi ali ne. Po našem mnenju šele pozitivna rešitev daje državi pravico do pristojbine.

Konečno predvideva projekt taks še v § 15. povišanje vseh veljavnih

Leta 1853 se je produkcija že zvišala na 267.000 centov, od katerega je odpadlo na režijski premog za rudnik 91.000 centov in za južno državno železnico 161.000 centov. Odstotek ostalih odjemalcev je padel, ker so začeli v večji oddaljenosti konkurirati novo odkriti rudniki. Cena in vrednost produkcije, pa je kljub večji producirani množini padla in je znašala komaj 30.000 fl. loco jama.

Leta 1856 je znašala cena stota rujavega premoga 22 krajcarjev in se je računalo, da se bo lahko dobavljal v Trst po 32 krajcarjev — ker se je železnica dogradila šele prihodnje leto — in da bi lahko konkuriral dragemu angleškemu premogu. Angleškega premoga se je bilo uvozilo l. 1856 v Trst 681.225 centov, ali trikrat toliko, kot je znašala cela produkcija v Zagorju.

Produkcija Zagorja za leto 1856 je izkazana s 194.921 centi po 7 krajcarjev, torej v skupni vrednosti 22.740 fl.

Koncem leta 1856 štejeemo v glavnem mestu v Ljubljani 13 tovaren s 648 delavci in 1.581.500 fl. obratnega kapitala. Od tega pripada na: 1 tovarna za bombažovo blago s 335 delavci; 1 tovarna za kemične izdelke z 20 delavci; 2 tovarni za žgane pijače z 8 delavci; 1 tovarna za mehanične izdelke z 9 delavci; 1 tovarna za ilovnate in lončarske izdelke z 6 delavci; 1 tovarna

za sladkor in sirun z 215 delavci; 6 tiskaren s 55 delavci.

Na celem Kranjskem so se nahajale koncem 1855 l. 102 tovarni v tedanjem smislu tovarniškega obrata. Od tega je pripadlo na železarsko stroko 36 podjetij (fužine, topilnice, valjarne) na izdelovanje železnih izdelkov 17, usnjaren 11, tiskaren 8, kovinskih podjetij 7, papirnic 5, tekstilnih tovaren 5, kemičnih 5, 2 strojni, 2 tovarni žganih pijač, dalje po ena tovarna zrcal in stekla, sladkorna, keramična in lesnih izdelkov.

Trgovin in trgovskih skladišč izkazuje statistika koncem 1855 leta 390. Od tega pripade 166 na špecerijo, kolonijalno odnosno mešano blago in 40 na drobno kosovno blago. Od ostalih strok je bilo: trgovin z železom 15, z žitom 18, z galanterijo 12, s surovinami 75, z vinom skladišča in zaloge 8, s platnom 7, s posodo 5, s pisarniškimi potrebščinami 5, z umetninami 4, s steklom 4, s pohištvom 3, z usnjem 3, s papirjem 3, s podobami 3, raznih trgovin 6.

Obrti so se delile: 1. na obrti z užitniškimi predmeti po številu 637 s 611 pomočniki in 246.000 fl. obratnega kapitala. 2. obrti z neužitniškimi predmeti 323 s 677 pomožnimi delavci in 121.000 fl. kapitala. 3. Komerčni obrti 359 s 216 delavci in 122.000 fl. kapitala.

(Dalje prihodnjih.)

stalnih pristojbin po dosedanem zakonu na štirikratno svoto.

Tako povišanje taks je za gotove kroge mnogo občutnejše kot navadni direktni davki in njih finančni efekt je mnogo izdatnejši kot vsi realni in osebni davki z dokladami skupaj. Z ozirom nato bo naloga pospodarskih korporacij, da ta projekt podrobno proučijo in da še pred uzakonitvijo novih taks zahtevajo od finančnega ministra nekatere nujnopotrebne korekture, med njimi posebno za trgovstvo, da se hipertrofija taks v carinski stroki odpravi.

Takse so monstrozni državni viri dohodkov, ki ne sme postati v našem državnem gospodarstvu pravilo, radi tega je treba že sedaj začeti urejevati njegovo obsežnost. Pripuščamo ga državi samo momentalno kot izhod v zadregi, toda izrečno in edinole pod tem pogojem, kot prehodni izredni državni donodek.

Nedeljski počitek v trgovinskih obratih.

Pred kratkem smo poročali, da je deželna vlada za Slovenijo odločena, urediti enotni nedeljski počitek v Sloveniji. Na podlagi okvirnega zakona z dne 18. julija 1905 drž. zakona št. 125 o nedeljskem počitku so namreč bivša avstrijska namestništva in deželne vlade izdale za svoj okoliš več naredb. Že iz tega vidika se je rodila potreba, da se v Sloveniji enotno uredi nedeljski počitek. Ali ta stran vprašanja je bolj akademičnega značaja ter je akcijo deželne vlade, odnosno poverjenstva za socialno skrbstvo oživilo zahteva trgovskih delojemalskih organizacij, naj se načelno uvede v vseh trgovinskih obratih v Sloveniji, brez ozira na velikost kraja in na njegovo posebno lego popolni nedeljski počitek. Na temelju pisarnih izjav prizadetih organizacij o nedeljskem počitku, katere sta podali tudi zveza trgovskih gremijev in zadrug ter trgovska in obrtniška zbornica, je poverjenstvo za socialno skrbstvo sklicalo anketo na dan 8. tm., ki so se je udeležile delodajalske in delojemalske organizacije. Trgovstvo stoji glede nedeljskega počitka na stališču, da je vsled popolnoma raznolikih krajevnih razmer neprimerno, uvesti splošno popolni nedeljski počitek, ter ima pri tem svojem stališču za seboj vso kmečko prebivalstvo, ki tvori ogromno večino interesentov. Popolni nedeljski počitek smo predlagali samo za mesta Ljubljano, Maribor, Celje in Ptuj, dočim naj bi v drugih krajih odločevali gremiji za svoj okoliš. Naproti odjemalcem, ki so vztrajali pri svojih zahtevah, je vlada osvojila naslednji kompromisni predlog, ki se glasi:

Za avtonomna mesta Ljubljano, Celje, Maribor in Ptuj velja popolni nedeljski počitek. V vseh drugih krajih smejo biti trgovine odprte samo prvo in tretjo nedeljo v mesecu dopoldne 4 ure, vse druge ure bodo trgovine zaprte. Trgovski nastavljenici dobe kot odškodnino proste vse praznike v letu, ob praznikih bodo trgovine zaprte.

Na ta vladni kompromisni predlog so trgovski nastavljenici pristali. Pri tem pa je vlada brezdvomno šla predaleč, ker zakon govori samo o nedeljskem počitku, ter molči o praznikih, ter je izključeno, določila o nedeljskem počitku uporabljati tudi na delo ob praznikih. Taka interpretacija nedeljskega počitka nasprotuje zakonu in jo moramo že s formalnega pravnega stališča odklanjati. Mnenja smo, da bo na ta način, tudi ako izvzamemo po našem mnenju nepraktično določitev štiriurnega dela na prvo in tretjo nedeljo v mesecu, prišlo do precejšnjih konfliktov med deželo in večjimi mesti. Tudi mislimo, da kmetskemu prebivalstvu s tako ureditvijo nedeljskega počitka ne bo ustrezno, ker ne bo imelo pravega pregleda, kdaj so trgovine odprte, oziroma zaprte.

Iz teh razlogov moramo vztrajati pri svojem prvotnem predlogu in moramo zahtevati od vlade, da ne izda tozadavne naredbe v obliki gornjega kompromisa. O nadaljnjem poteku tega vprašanja bomo še poročali.

Poštna in telefonske pristojbine.

S 1. majem so se pristojbine za poštni pisemski, denarni in paketni promet tako zvišale, da pomeni dopisovanje oz. pošiljanje poštnih paketov posebne vrste luksusa. Kaj pa mislite! Za vsako dopisnico ali razglednico-krono, za pismo 2 kroni; če pa je težko nad 20 g 3 krono in naprej, odpošiljatev najmanjšega paketa s pošto pa velja kar 20 kron. Pristojbine za brzovanje, priporočena in ekspresna pisma so tudi tako narasle, da si vsak trikrat premisli, predno se posluži tega načina občejanja, četudi ga morda narekuje potreba in slučaj. S 1. julijem so tudi telefonske pristojbine tako poskočile, da je uporaba telefonov postala naravnost problematična.

Oglejmo si malo posledice zvišanja goti omenjenih pristojbin! To zvišanje utemeljuje poštna uprava s tem, da mora zvišati dohodke v poštnem prometu, tako, da bi z njimi po možnosti krila vso poštno režijo. To je popolnoma napačno stališče, ker spada pošta med one državno-upravne panoge, ki niso namenjene same sebi, ampak njih cilj je, pospeševati splošno-gospodarske in kulturne priroke. Iz tega vidika pa ne sme poštna uprava gledati, kako bo mogla kriti vse svoje izdatke (za upravo poštnih poslopj, za plačevanje osebja, za vzdrževanje brzovajnih in telefonskih naprav) z lastnimi dohodki, ampak, kako bo najbolje zadostila gorenjim potrebam.

Kako je uplivalo zadnje povišanje v fiskalnem oziru, o tem še nimamo statističnih podatkov. Toda kakor ni železniška uprava dosegla s povišanji tarifi — vsaj v prvih mesecih ne — povišanja dohodkov, tako smemo isto trditi glede povišanih poštnih pristojbin.

Pa vzemimo, da bo poštna uprava bilježila čez čas na ta način večje dohodke v isti časovni enoti. Vprašati se moramo pa, ali odtehta to povišanje škodo, ki se je oz. se še bo prizadjala gospodarskemu in trgovskemu prometu in s tem splošnosti. Vse naše gospodarsko življenje na raznih panogah se nahaja še v stanju poskušanja, razvijanja in počasnega napredovanja. Vsak udar, ki zadene pri tem delujoče sile, osebe in organe, zaustavi funkcioniranje, odnosno je komplikuje in podraži. Ta vpliv je pripisovati tudi povišanju poštnih pristojbin. Opetovano se je grajalo z narodno — gospodarskega stališča, da išče finančna uprava večino svojih dohodkov v carini, taksah, železniških in poštnih pristojbinah. Priznamo, da je treba v državnem gospodarstvu čimprej napraviti red, t. j. doseči ravnovesje v državnem proračunu, toda to naj se doseže z radikalno reformo davčnega sistema in finančnega upravnega aparata za celo državo, ne pa z naredbami iz zadrege, ki odpomorejo za trenotek državnim blagajnam. Pri tem pa imajo te tudi ta efekt, da povzročijo — to velja ravno za razna poviševanja pristojbin — avtomatično podražanje raznih predmetov. Tako državna uprava na eni strani pobija draginjo, na drugi jo pa dela. Zadača i državnim i zasebnim činiteljem pa bi morala biti, da delajo dosledno in vzajemno za zmanjšanje draginje.

Posebno hud odpor je bil proti povišanju telefonskih pristojbin. Mnogi naročniki so telefon odpovedali, drugi ga najbrže še bodo. Ti ramreč začasno še čakajo, ali bo poštna uprava spričo mnogih protestov in pritožb povišanje umaknila. Ako hočejo poklicani čuvarji, da raste razvoj naše industrije in trgovine, da napreduje naše celotno gospodarstvo, potem smemo pričakovati, da bo poštna uprava uknila zadnje povišanje naročnice za telefon in omilila druge previsoke poštna pristojbine, zlasti za brzovanje in pakete.

Franjo Souvan:

Problem draginje.

(Konec.)

Izvoz živine naj bi bil dovoljen izključno le jugoslavanskim firmam, ki so pri nas v Jugoslaviji protokolirane in ki pri nas plačujejo davek. Država mora ščititi naše izvoznice nasproti tujim ljudem. Kdor ne doprinese dokaza, da je naš državljan,

temu naj carinarna na meji zapleni vso živino. Kajti ravno ti tuji agenti in prekupci, posebno iz Italije, draže živino, ker plačujejo vsako ceno. Saj je prav, da zaslužijo živinorejci in poljedelci, ampak vsaka reč ima svoje meje. Tudi cene živini in mesu.

Najtežja je regulacija cen pri importiranih predmetih, n. pr. pri manufakturi in pri čevljarskih izdelkih.

Kar se manufakture tiče, smo danes še popolnoma odvisni od inozemstva. Začetki domače tekstilne industrije so še v povojih. Na žalost za lagajo naš trg danes skoro izključno Italijani s svojimi slabimi in s prekupljenimi angleškimi in francoskimi blagovi. Češko blago je skoraj popolnoma izginito z našega trga, dasi je neprimerno boljše od italijanskega in deloma lahko konkurira s francoskim in angleškim. Zakaj je tako? Zato, ker se dobi iz Trsta vsako blago v 3—4 dneh; iz Češke pa v 3—4 mesecih, če gre po sreči, in če ni težav pri zacinjenju na avstrijsko-češki meji in potem zopet na avstrijsko-jugoslovanski meji. To so stvari, ki bi morala vlada nanje misliti. Treba bi bilo olajšati tranzitni prevoz za češko blago in češko blago sploh oprostiti vsake carine. Čehi so naši zavezniki in če pripomoremo njihovi kroni do nekoliko višjega kurza, mislim, je to za nas bolje, kakor če gre lira tako neupravičeno kvišku. Vsemu temu pa je krivo edino dejstvo, da kupujemo skoro vso manufakuro v Trstu ali Milanu; ker kaj drugega Italijani itak nimajo za izvoz pripravljene razven južnega sadja, čegar važnost pa se po mojem mnenju močno pretirava.

Paralelno s tem pa naj bi vlada skrbela za razvoj domače tekstilne industrije. Svoječasno Ogrska ni imela prav nobene tekstilne industrije. Država pa je v 40—50 letih vstvarila prav lepo domačo tekstilno in pletilno industrijo. Država je dajala trdkam stavbeni prostor zastonj ali za polovično ceno in jim zagotovila vse mogoče davčne olajšave. Vabila je tudi tuje tovarne, naj se preselijo na Ogrsko ali naj vsaj ustanove filijalke na Ogrskem; pogoj je bil samo ta, da je pri ogrskem podjetju investiran do 51% (ali več) domač madjarski kapital, in da stanuje eden glavnih šefov ali nekaj upravnih svetnikov na Ogrskem.

Ali bi ne bilo to tudi pri nas dobro? Toliko bolj, ker se s tako preselitvijo pridobe strokovno izobraženi ljudje in pa potrebni stroji, ki stanejo, če jih kedo danes nabavi, sami na sebi milijone.

Kakor čujem, so se hoteli preseliti iz Nemške Avstrije (Dunaja) razni fabrikanti, ki izdelujejo svilene naglavne rute za ženske, kakor se nosijo pri nas, pa se jim je odgovorilo, da bode svileni industrija ostala v državni upravi. Ne vem, če je to praktično. Državna uprava je notorično dražja od privatne, in mi moramo še naprej importirati svilene rute z Dunaja, ker jih pri nas še dolgo ne bodo znali izdelovati po našem okusu. Nepotreben import.

Čevljarska obrt je pri nas že lepo razvita in tovarnarji zahtevajo zaščitno carino. Jaz mislim, da naj bi to vlada dobro prevdarila, predno se odloči. Ne rečem, za luksu-čevlje in za finejšo usnje naj bi se le uvedla zaščitna carina — pri navadnih čevljih pa je stvar drugačna. Lahko bi na ta način nastal nekakšen trust ali kartel, če bi se ne bilo več bati inozemske konkurence; v vseh sosednjih državah bi bili čevlji po ceni, samo pri nas dragi. Seveda, če dajo tovarnarji v tem pogledu gotove kavelje — potem slobodno!

V teh skromnih mejah more vlada nekaj storiti proti draginji. Legitimna trgovina bode samo pozdravila dejstvo, če pridejo enkrat cene zopet na normalno višino in se potem ustalijo.

Velika demagoška neresnica je, da legitimna trgovina dela draginjo. To ni res! Legitimni trgovci ne želi drugega, kakor da so cene čim najvišje stalne; šveda mu je ljubše, če imajo cene čvrsto tendenco, kakor pa če odnehavajo. Glavno pa je, da so

cene kolikor toliko stalne, da more pri nakupu kalkulirati cene za prodajo. Neljubi so vsakemu resnemu trgovcu veliki skoki v cenah, pa bodisi navzgor ali navzdol. Drugače veriznik — neupravičen surogat trgovstva. On živi samo od visokih cen, ker hoče v par dneh toliko zaslužiti, da mu pozneje, kadar nastane reakcija, rapidno padanje cen, s katerim on računa, ali kadar se — trgovsko neizobražen — zašpekulira, vendar še nekaj ostane.

To je tista velika krivica, ki se dela legitimnim trgovcem, da se jih meče v en koš s temi talmi-trgovci, ki so za usposobljenostni dokaz navadno v zadregi. Zato pa je v interesu celega trgovstva, da se enkrat uveljavi usposobljenostni dokaz za vse stroke trgovine, koncesije in druge ovire pa se naj odpravijo. Zdi se mi tudi, da vlada v Hrvatski, v Vojvodini in Srbiji ravno gledé usposobljenostnega dokaza prevelika svoboda. — Trgovino trgovcem! Saj se trgovci tudi ne vsiljujejo v druge stanove, ako nimajo zato usposobljenosti. Lepo bi pogledali trgovca n. pr. če bi odprl advokatsko pisarno ali zdravniško prakso. In po pravici bi ga pognali! — Zakaj bi samo trgovec smel biti vsak, komur se zljubi? Zahtevamo usposobljenostni dokaz za vsako trgovino, veljavno pa to za celo kraljevino.

Potem lahko odpadejo vse take igračice ki jih je izumil avstrijski in pruski birokratizem, kakor so: maksimalne cene, označba cen po izložbah, določitev dobička, ki je dopusten v engros- in detail-prodaji po netrgovskih (!) finančnih komisijah itd., verižniški urad, ki je preganjal legitimne trgovce, verižnike pa, ki so se »nobel« vozili iz Italije k nam in od nas v Nemško Avstrijo v lepih avtomobilih, prezrl...

Pa še en faktor je pri draginji vpoštovanja vreden: štedenje! In tukaj naj gre vlada z lepim vzgledom naprej: malo manj ministrov, aktivnih in »na razpoložnje«, malo manj ministrskih extra-vlakov in ministrskih voženj v inozemstvo, malo manj »komisij«, malo manj »reprezentacij« doklad — pa bi bil podan lep zgled.

Tudi v stanovanjskem oziru naj gre vlada z dobrim zgledom naprej: za svoje urade naj zida svoje hiše, hišnim posestnikom, ki bodo zidali nove hiše, naj se zagotovi davčne olajšave, dobavi naj se jim n. pr. les iz državnih šum po nizkih cenah itd. Samo tako bode mogoče odpraviti stanovanjsko bedo inpoživiti stavbestanovanjsko bedo inpoživiti stavbeno delavnost. Notorično pa je, da je živahnost stavbenega delovanja merilo za normalne razmere in za procvit trgovstva in industrije. Poživimo stavbeno delavnost z recenimi olajšavami, država pa in mesta naj pri zidanju prednačijo! Potem bodemo tudi hišnim posestnikom lahko čim preje skinili verige, ki jih danes še oklepajo, kakor bi ne bili najmirnejši element — ampak pravi pravcati anarhisti, zoper katere je treba »izjemnih« zakonov. Dajte prostost hišnim posestnikom, dajte nam v obče prosto trgovino, izločite iz trgovine vse ljudi, ki nimajo usposobljenostnega dokaza, in — predvsem — štedite! pa bomo zopet prišli v normalne razmere in s tem bode tudi draginja padla.

Osobito pa priporočamo vladi, naj izvede v tem članku razviti načrt za pobijanje draginje: če to stori, je storila svojo dolžnost, vse drugo pri nese seboj razvoj na svetovnem trgu! Saj se vlade drugih držav trudijo v istem smislu. Nikar pa ne poskušajmo zaradi trenutnega uspeha zadržavati valovanja na svetovnem trgu na naših mejah s fiskalnimi carinami. Investicijski stroški in obnova naj se krijejo s posojili; za tekoči proračun je pa boljše, če nekaj let izkazuje deficit, in če se ta deficit začasno krije z izrednimi davki, kakor pa če ga hočemo pokriti s fiskalnimi carinami. Stvar socialnega ministrstva pa je, da se spričo draginje nekaj stori za male hranilnične vlagatelje (stare služkinje itd.), ki so celo življenje

štedili, sedaj pa od teh novcev ne morejo živeti niti par mesecev, kamoli 10—15 let!

Podaljšanje kočevske železnice po kočevski in poljanski dolini v Srpske Moravice.

Ker je bila Slovenija, ki je najbolj industrijalen del Jugoslavije, na podlagi takozvane londonske pogodbe odrezana od svojega morja, je nastala potreba, da si poišče nov izhod na morje.

Izmed obstoječih pristanišč prideja v poštev Baroš in Split, od katerih prvo morebiti ne bo popolnoma v jugoslovanskih rokah, dokler ne prevzamejo v Italiji one politične skupine vlado v svoje roke, ki so za brez-pogojno izvedbo samoodločbe narodov.

Da se zveže centrum Slovenije po najkrajši poti in zato najbolj racionalno z obema lukama, ni druge možnosti kot ta, da se podaljša kočevska proga do one najugodnejše ležeče točke na progi Reka-Bakar-Oguljin-Karlovac-Zagreb, ki leži najbližje Kočevju. V tem smislu se je izreklo tudi ministrstvo saobraćaja. Poleg podaljšanja kočevske železnice in dograditve proge med Gospićem in Kninom v prvi vrsti, je potrebno v drugi vrsti zmodernizirati celokupno progo Ljubljana-Split, oziroma Ljubljana-Reka, jo preurediti v glavno progo, eliminirati nepotrebne ovinke in povečati radije ovinkov ter zgraditi deloma trdnjše podstavbo.

Z ozirom na to je edino umestno, da se zgradi med Kočevjem in Moravicami prvovrstna proga, po kateri bi vozili lahko tudi brzovlaki. Če bi bil teren popolnoma raven, bi bila iz stališča absolutne ekonomije na mestu ravna proga, ker je ravna proga najkrajša. Teren pa ni raven, temveč precej gorat in presekani z globoko zarezo, v kateri teče Kolpa. Da bo proga absolutno ekonomična, se mora položiti tako, da ima pri danem maksimalnem vzponu najmanjše višinske diference in najmanjšo dolžino. Ako se hoče zgraditi prvovrstna solidna proga, po kateri bi lahko vozili tudi brzovlaki z 75 km na uro, se vzpon 15ih metrov na 1 km ne bo smel prekoračiti in radij ovinkov ne bo smel iti pod 400 m. Ker je teren precej kompliciran in ker bo treba prekoračiti znatne višinske razlike, se železnica brez večjih ali manjših ovinkov in predorov ne da zgraditi. Ti ovinki, oziroma serpentine si slede lahko tesno ena za drugo, ali pa se raztegnejo po bližnjem terenu. Z ozirom na to, da se proga brez ovinkov ne more izpeljati je povsem umestno, da se položijo ovinki po najbolj obljudenih krajih.

Drugače je v ravnem terenu. Tu je jako neekonomično in nesmiselno speljati železnico vijugasto radi krajev, kar se je dosedaj večkrat dogajalo vsled tega, ker se ni vpoštevala absolutna ekonomija, temveč le hipna ekonomija in lokalni interesi.

Največjo oviro nove proge tvori Kolpa, katero je treba na vsak način premostiti na dnu ozke doline ali pa visoko nad vodo. Spušćanje v dolino dela progo daljšo in zato manj ekonomično, premostitev po mostu, ki bi se dvigal 100 do 200 m nad vodo bo vsa stavbo sicer znatno podražilo akoravno bi bila proga znatno krajša. Velikopoteznim tehnikom tak most ne more delati nobene preglavice. Iz stališča absolutne ekonomije je na mestu edino le visoki most, ki bi zvezal oba strma bregova blizu vrha na najožjem mestu.

Kar se tiče proge Kočevje-Moravice so projektirane več ali manj v detajlu v glavnem že dve varijanti. Prvo, takozvano rudečo progo, je projektiral po nalogu znanega industrijalca, ga. A. Kajfeža iz Kočevja, rodom iz Banjaluke, dunajski inženir g. F. Mussil. Ta je začrtana iz Kočevja čez Stalcarje, Banjaloka, Nova Sela, Brod ob Kolpi, premosti Kolpo v dolini in se dviga na desnem bregu zopet navzgor proti Brod-Moravicam.

Dolga je 44 km in ima deloma 25‰ vzpona.

Drugo varijanto, takozvano zeleno progo, je projektiral strojni tehnik g. Verij Švajgar. Ta bi šla iz Kočevja mimo Mozlja in Verderba, skozi predor do strmin ob Kolpi, dalje ob bregu te reke in pri Dolu 100 m nad gladino vode čez Kolpo in mimo Plemenitaša skozi predor v Srpske (Kormorske) Moravice. Proga je dolga samo 38 km in ima največji vzpon 15‰.

Obe varijanti pa imata to veliko napako, da sta izpeljani deloma po manj obljudenih krajih. Prva (ga. A. Kajfeža) pa ima še to napako, da ima velik vzpon, kar jo dela nesposobno za glavno progo.

V zadnjem času pa se je pojavila nova varijanta, takozvana modra proga, katero propagira odbor za podaljšanje kočevske železnice po kočevski in poljanski dolini v Srpske Moravice. Ta izhaja iz že omenjenega stališča, da je treba speljati ovinke, s katerimi se morajo prekoračiti višinske razlike po najbolj obljudenih krajih in najbolj važnih krajih. Ta proga bi šla iz Kočevja, ob severnem robu Mozlja, pri Knežji lipi skozi kake 3 km dolg predor, čez koto 490 ob ovinku ceste južno od Nemške Loke, po poljanski dolini mimo Predgrada-Starega trga, nad Gorenjimi ali pa Doljnimi Radencami po visokem mostu čez Kolpo ter pri Plemenitašu skozi 6 km dolg predor v Srpske Moravice, oziroma v svrhu izognitve zadnjemu predoru, pri Dolu po visokem mostu čez Kolpo na Male Drage in od tu v Srpske Moravice. V Malih Dragah bi se event. napravil lahko kratek odcep na Brod Moravice, za blago namenjeno proti Bakru-Reki, nikakor pa se Brod-Moravice ne bi mogle vporabiti za tako važno križišče z ozirom na to, ker je tam teren silno neprikladen, radi česar ne preostaje drugega kot speljati novo železnico do Srpskih Moravic, kjer se nahaja že večja postaja s kurilnico itd.

Ta proga bi bila znatno krajša kot prva in morebiti tudi krajša kot druga, čeprav je izpeljana precej daleč proč od zračne črte Kočevje-Moravice. Dočim sta izpeljani prvi dve varijanti po manj obljudenih krajih, bi vodila zadnja varijanta ne samo po najbolj obljudenih krajih, temveč tudi mimo krajev, kjer so se našli pomembni sledovi premoga in železne rude. Ni izključeno, da se najdejo take množine, da se bo izplačala eksploatacija, če bo tekla mimo železnice. Velikega pomena bi bila tudi električna centrala pri Dolu s pomočjo katere bi bil lahko elektrificiran železniški obrat.

Zelo važen razlog, ki govori za to, da se spelje ta nova železnica po kočevski in poljanski dolini mimo Predgrada-Starega trga je pa ta, da je dana s tem možnost, da se pozneje zveže Črnomelj s Predgradom-Starim trgov in ustvari po najkrajši poti zveza Maribor-Zidanmost-Bakar-Reka. S to zvezo bi se opravičil tudi znani ovinek belokranjske železnice proti Črnomlju, ki je drugače neracionalen.

Končno bodi tudi omenjeno, da odgovarja omenjena varijanta v najvišji meri stratežičnim ozirom, kar se o prvih dveh varijantah ne more trditi.

Ako se ne bodo pojavile tudi v tem slučaju zopet mahinacije raznih magnatov in lokalnih interesov, kot se je zgodilo deloma svoje dni pri projektiranju dolenske železnice, potem je skoraj gotovo, da se bo nepristranska komisija vladnih zastopnikov odločila za modro progo.

Odbor za podaljšanje kočevske železnice po kočevski in poljanski dolini v Srpske Moravice.

Sestavljanje dohodninske napovedi.

(Nadaljevanje.)

Izrečno omenjamo, da velja prepozno vložena dohodninska napoved ravno toliko, kakor da se je ne bi predložilo.

Sedaj preidemo na drugo vprašanje, kje naj se vložijo dohodninske napovedi.

Vložiti jih je pri oni davčni oblasti, v koje okolišu imamo redno bivališče dne 1. 1. davčnega leta.

Ker smo ravno pri tem izrazu, naj še pojasnimo davčno-pravni izraz davčno leto.

Davčno leto je ono, v katerem se redoma obdačijo dohodki kakega leta in v katerem je redoma predložiti napoved. N. pr. letos imamo davčno leto 1921. Vlani je bilo davčno leto 1920 itd.

Kakor bomo videli v sledečem odstavku, se pa v davčne mletu ne obdačujejo dohodki tega (davčnega) leta, ampak redoma dohodki onega (koledarskega ali bilančnega) leta, ki je potekel pred davčnim letom, torej v davčnem letu 1921, dohodki leta 1920. V davčnem letu 1920 so se obdačili dohodki leta 1919 itd. Opozorjamo stranke, da je pozive davčnih oblasti k predložitvi napovedi v tem oziru dobro proučevati.

Ako dobite poziv, da je v 14 dneh predložiti dohodninsko napoved za leto 1920, ni vam redoma fatirati dohodke leta 1920, ampak dohodke leta 1919, torej dohodke onega leta, ki je potekel pred pozivnim (t. j. v pozivu navedenim) letom. — Zgodí se večkrat, da dobim pozive za predložitev napovedi za kako davčno leto od 2 ali več davčnih oblasti. Kaj mi je storiti?

Napoved vložim le pri oni oblasti, v koje okolišu sem redno bivališče dne 1. 1. davčnega leta. Ostale davčne oblasti pa v posebni vlogi opozorim na to okolnost.

S te mpreidem na tretjo, najvažnejšo točko, kako mi je sestaviti dohodninsko napoved.

Napoved se sestavi le na predpisanih uradnih obrazcih, katere dobim zastoj pri davčnih oblastih.

Vsaka, na drugi tiskovini ali na poli papirja sestavljena napoved ne velja.

Kako je tiskovino izpopolniti, pove tiskovina sama.

Največje težave dela strankam vprašanje, kake donose naj se vstavi. Kakor že zgoraj omenjeno, se bomo v tem članku omejili le na ugotovitev donosov iz samostojnih podjetij in obrtov. Ako hočemo določiti, kateri donos naj se fatira, se mora odgovoriti na tele tri vprašanja:

1. za katero davčno leto naj se sestavi dohodninska napoved;
2. kateri časovni dohodki in izdatki pridejo v poštev pri tem;
3. koliko so znašali v tej dobi dohodki in izdatki.

Za katero davčno leto je fatirati, to pove dotični poziv davčne oblasti, ki me vabi k napovedi.

Če vem, za katero davčno leto mi je sestaviti dohodninsko napoved, mi je tudi lahko ugotoviti ono dobo, koje donos je treba fatirati.

Kot smernica naj služi tole: Fatirati je vedno celoletne dohodke in izdatke (zgube) in sicer one, katere sem imel dejansko v onem letu, ki je potekel pred davčnim letom.

Ako me je pozvala davčna oblast, da predložim dohodninsko napoved za davčno leto 1921, tedaj mi je fatirati donos l. 1920 in sicer v celoletnem iznosu.

Kaj pa tedaj, ako obrt ali samostojno podjetje ni še obstajalo celo leto. Tedaj je navesti po verjetnem letnem donosu.

Na primer. Otvorim gostilno 1. 12. 1920. Napovedati mi je dohodke za davčno leto 1921. Ako bi imel gostilno skozi celo leto 1920, bi bilo to lahko, ker bi imel pred seboj eno leto dobo. Ker sem pa dne 1. 1. 1921. imel gostilno le en mesec in mi je fatirati v zmyslu priredbenih predpisov celoletni donos, sem v dvomu, kaj naj fatiram. Provizorično lahko fatiram takole:

Donos meseca decembra znaša n. pr. čisto 2000 K. Celo leto bo torej znašal verjetni dohodek 24.000 K. Fatirati mi je tedaj kot verjetni donos 24.000 K. Ako se pozneje izkaže, da celoletni donos ne znaša toliko, ampak samo n. pr. 10.000 K, imam seveda pravico fasijo popraviti.

Imamo pa še en način napovedi takih donosov, ki dne 1. 1. davčnega leta še niso obstajali skozi celo leto.

Ako je dotično davčno leto, za katero mi je fatirati dohodke novega

obrti, že poteklo, tedaj mi je napovedati ne verjetne, ampak dejanske dohodke tega davčnega leta.

V zgoraj navedenem slučaju napovem torej one dohodke, katere sem imel dejansko pri gostilni v davčnem letu 1921.

Nadaljno važno vprašanje je, kateri dohodni viri se bodo v kakem davčnem letu obdačili.

To se ravna po dejanskem položaju dne 1. 1. davčnega leta.

Obdačijo se namreč le donosi onih dohodnih virov, ki so dne 1. 1. davčnega leta obstojali.

(Dalje prihodnjič.)

IZVOZ IN UVOZ.

Povišanje kontingenta za izvoz industrijskega blaga iz Avstrije. Da se pospeši izvajanje kontingentne pogodbe z našo državo, je ministerstvo za trgovino in industrijo na Dunaju povišalo na predlog Deutschösterreichisches Warenverkehrs-bureaua kontingente za izvoz industrijskega blaga iz Avstrije v kraljevino SHS. za nadaljnih 600.000.000 K za sledeče predmete: postavka 1: palično železo, fasonsko železo, železni nosilci od 207 na 307 mil. K; postavka 2: jeklo vsake vrste od 50 na 100 mil. K; postavka 7: žični žebli, le če je 5% pod in 90% nad št. 22 od 50 na 100 mil. K; postavka 8: podkovni žebli od 20 do 40 mil. K; postavka 22: spojni deli za cevi od 30 do 45 mil. K; postavka 43: električne žarnice po možnosti izvoza od 30 do 40 mil. K; postavka 46: trgovski papir vsake vrste, kakor: za tiskarne, zavijanje od 250 do 380 mil. K; postavka 47: debel in trd papir (lepenka) od 35 do 55 mil. K; postavka 69 c: kapsule od 6 do 16 mil. K; postavka 69 d: vžigalni predmeti: od 12 do 20 mil. K; postavka 70: smola in proizvodi iz smole, kakor tudi kolofonija od 10 do 25 mil. K; postavka 71: zdravila proti nalezljivim boleznim za ljudi in živali od 30 do 60 mil. K; postavka 81: ostali ne imenovani kemični proizvodi in kemikalije od 240 do 400 mil. K; postavka 82: mineralne, kemične in prstene barve od 50 do 70 mil. K. To povišanje se nanaša samo na ono blago, katere izvoz je prepovedan.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Naša trgovska pogajanja z Italijo. Trgovsko-pomorska pogajanja med našimi in italijanskimi delegati so v glavnih potezah končana. Prišlo je do sporazuma o ribolovu in brodarstvu, kakor tudi o carini ter uvozu in izvozu. Glede carine si pridružujeta obe državi svobodno roko. Glede uvoza in izvoza pa je določeno, da se sme uvoz in izvoz posameznih predmetov začasnó ali trajno prepovedati. Nerešeno je ostalo le še vprašanje ribolova v južno-dalmatinskih vodah, v okolici otokov Pelagruže in Lastova, katera pripadata po rapalski pogodbi Italiji. Italijanski delegati so v načelu sprejeli upravičeno zahtevo, da se dovoli jugoslovanskim ribičem lov v navedenih vodah, kakor so to prakticirali pod bivšo avstrijsko vlado, vendar še ni prišlo do rešenja, ker za nekatere točke italijanski delegati niso imeli polnomočja, da bi v celoti ugodili našim zahtevam. Radi tega je g. Tositi odpotoval v Rim po potrebne instrukcije. Tosti se vrne v kratkem v Beograd, na kar bodo omenjena vprašanja definitivno rešena.

Sol za industrijo in obrt. Domači industrijalci in obrtniki zamorejo nabavljati po ugodni ceni potrebno količino denaturirane soli in sicer iz hrvatske solarne po K 2.60 po kg, iz rudnika Kreka v Bosni pa po K 1.70 po kg. — Prošnjam za nabavo soli mora biti priloženo potrdilo trgovsko-obrtniške zbornice, da se bo sol rabila res v industrijsko-obrtnih svrhe.

66 vagonov kristalnega sladkorja. Ravnateljstvo državnega imetja »Belje« Lak Baranja naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da ima v svoji sladkorni tovarni na prodaj 66 vagonov kristalnega sladkorja. Interesenti, ki se za ta sladkor zanimajo, naj stopijo v neposredni stik z gori navedenim ravnateljstvom. (Št. 5785).

Trgovske zveze s Parizom. Tvrdka J. Fritsch v Parizu (3e) 73 Rue de Tur-

biga, naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bi rada stopila v trgovske zveze z Jugoslavijo. Tvrdba omenja, da uvaža in izvaža do malega vse predmete. Izvažala bi kompenzacijskim potom. Interesenti, ki bi se za to zanimali, naj se obrnejo s svojimi ponudbami neposredno na navedeno tvrdbi. (St. 2295).

Luka Solun in naš tranzit. Ravno sedaj, ko se je pogosto pisalo o dobrih političnih in ekonomskih zvezah med našo državo in Grško, je prišla iz Beograda vest, da je grška vlada obvestila našo carinsko direkcijo v Solunu o ukinitvi vseh dovoljenj za izvoz blaga iz področja kraljevine SHS. v inozemstvo, ki so bila izdana 29. maja, v kolikor niso efektuirana. Ta korak motivira grška vlada s tem, da sindikat za tujo valuto ni osiguran, da je za Grško uvedena jednaka protivrednost za blago. Tako je prepovedan k nam uvoz olja preko Soluna. Direkcija naših carin v Solunu je zaprosila v Beogradu informacije.

Industrija.

Mehanična vrvarna, terilnica in predilnica. Tvrdba Anton Sinkovec je ustanovila poleg svojega že nad 40 let v Kranju obstoječega vrvarskega podjetja novo podjetje v Grosuplju pod naslovom: Anton Sinkovec, mehanična vrvarna, terilnica in predilnica Kranj-Grosuplje, centrala Grosuplje. V terilnici za lan, ki je z najnovejšimi stroji opremljena, proizvaja vsakovrstno predivo, s katerim vsak čas lahko postreže svojim odjemalcem v poljubni množini. V predilnici prede na preciznih angleških strojih konopnino in predivo in izdeluje vse vrste motvoz (špago), dreto in raznovrstni sukanec. V popolnoma preurejeni vrvarni izgotavlja vsakovrstno vrvarsko blago: vrvi za seno, transmisije, dvigala, splave itd., štrange in ujdze za konje, vrvice in pasove (gurte) vseh vrst ter vse drugo vrvarsko blago. Vsi ti strokovnjaško urejeni izdelki dajejo imenovani tvrdki možnost, takoj in ceno postreči kupcem z vsakim v njeno stroko spadajočim blagom. Naročila sprejema imenovano podjetje naravnost ali potom svojega zastopstva R. Bunc in drug v Ljubljani, Gosposvetška cesta, odnosno potom njegove podružnice Celje, Prešernova ulica. Posebne Ljubljanskega velikega semnja opozarjamo na razstavljene predmete in jim pri tej priliki priporočamo poset in ogled tovarne v Grosuplju, ki je edina te vrste v Jugoslaviji.

Zadružna tvornica gospodarskih strojev. Ministrstvo za agrarno reformo je kupilo na Dunaju popolnoma urejeno tvornico gospodarskih strojev ter jo namerava premestiti v najkrajšem času v naše kraje. Kje bo postavljena ta nova tvornica, do sedaj še ni rešeno. Za enkrat je predvidenih 50.000 deležev po 50 dinarjev. Člani te zadružne tvornice bi bili v prvi vrsti poljedelci in delavci. Vsak član bo moral plačati 5 din. vpisnine in podpisati vsaj en delež. Podjetje se bo bavilo z izdelovanjem poljedelskih strojev in orodja in z izvajanjem tehničnih del, ki se tičejo gospodarske in lesne industrije.

Nova tvornica nogavice in pletenice se gradi v Tuzli. Nova tvornica, ki se bo imenovala »Tuzlanska tvornica čarapa i pletene robe«, je naročila stroje v Nemčiji. Delniška glavica znaša nekaj milijonov kron.

Velika kriza v tržaških podjetjih. V vseh tržaških, velikih in malih podjetjih, se je pojavila ostra kriza, ki je imela za posledico odpuščanje delavcev iz službe v masah. Stagnacija je dosegla vrhunec tako, da so bila največja podjetja prisiljena odpovedati službo svojim najbolje kvalificiranim, starim delavcem. Med delavstvom je zavladala velika nezadovoljnost in beda. Ker ti delavci v Trstu ne morejo najti dela, ni izključeno, da pridejo za kruhom v Jugoslavijo. Kakor se čuje, namerava tudi velika tovarna v Turinu »Fiat« odpuščati večji del svojih delavcev.

Obrt.

Stavka mizarjev in tesarjev v Ljubljani. Delavci lesne stroke, mizarji in tesarji, ki zahtevajo povišanje mezd, so začeli stavkati. Stavke se je udeležilo okoli 500 delavcev. Ta stavka bo neugodno vplivala na čas prireditve Ljubljanskega velikega semnja.

Denarstvo.

Naredba o polaganju inozemske valute na korist devizni centrali. Da se pospeši likvidacija devizne centralne, je minister za finance odredil sledeče: 1. Predložitev računov in drugih listin o doseženi prodajni ceni naj se ne zahteva in kavecija naj se osvobodi izvozniku, ki je položil ali položi ves znesek tujega denarja, za katerega se je zavezal. 2. Zato, da se osvoboditi kavecija izvozniku, ki ni položil ali ne položi vsega zneska tujega denarja, za katerega se je zavezal, naj se zahteva od njega izpričba s predložitvijo tudi originalnih prepisov, odnosno izpisov iz trgovskih knjig. 3. Vrednost uvoženega blaga naj se smatra za položitev inozemske valute, če so posamezne pokrajinske vlade dovoljevale kompenzacijske kupčije za pokrivanje dokazanih potreb. 4. Smatra naj se, da je položen inozemski denar na korist devizni centrali v Beogradu v vseh onih primerih, kjer so posamezni izvozniki vsled prejetega naloga položili valuto pri pokrajinski vladi za Slovenijo v Ljubljani. 5. Vsak izvoznik, ki je zavezan položiti inozemsko valuto, naj se pozove, naj v čim krajšem roku zadosti svoji obveznosti; če tega ne stori, se zahtevaj položitev inozemske valute od garantov. 6. Devizna centrala naj proglasi izdana potrdila za neveljavna z dnem 1. julija 1921. ter naj o tem obvesti generalno direkcijo carin, ker se na ta potrdila po tem roku ne more več vršiti izvoz.

Povpraševanje po češkem denarju. Radi stavke bančnih uradnikov na Češkem in radi strogih naredb glede izvoza denarja, se je pri nas pojavilo veliko pomanjkanje češkega denarja. Ker potuje ravno v tem času mnogo ljudi v češka kopališča, je povpraševanje po češkem denarju zelo veliko. Mesto 203.50 so interese plačevali na borzi 207 in tudi 208, pa so tudi po tem kurzu prišli le do malih svot.

Kotiranje madžarskih not na naši borzi. Izza dne 7. t. m. je dovoljeno kotiranje madžarskih not nove izdaje na naši borzi.

Promet novčanic v Avstriji. V našem zadnjem poročilu o prometu novčanic v Avstriji meseca aprila, smo poročali, da je bilo v Avstriji 35 milijard kron v prometu. Ta svota se nam je zdelo neverjetna, vendar se je ta neverjetna številka do 23. junija še zvišala in sicer na 47 milijard kron.

Carina.

Svobodna carinska zona okoli Zadra. Italijanska vlada še vedno ni odnehala v vprašanju široke, svobodne carinske zone okoli Zadra, ki naj bi pospeševala procvit zadrškega tihotapstva, kar bi našim financam ne malo škodovalo. V takem pasu bi bil potreben velik aparat carinskih in finančnih službenec, ki bi naše izdatke zelo obremenil in povečal. Svobodna carinska zona se ravno tako ne sme dovoliti, kakor se ne sme dovoliti razširjenje zadrškega teritorija, ker bi bilo to proti interesom naše države. Dejstvo, da Italijani iz tega vzroka zavlačujejo evakuacijo tretje dalmatinske zone nas ne sme strašiti. Izpraznenje tega ozemlja se bo izvršilo, kakor to zahteva rapalska pogodba, če mi pristanemo na take neupravičene zahteve ali pa ne. Italijani niso vsemogočni pa tudi ne edini narod na svetu.

Taksa na riž. Trošarinska taksa na riž je znižana od 0.40 na 0.20 dinarjev po kg.

Davki.

Zemljiški davek se ne poviša. Finančni minister je opustil načrt, da se poviša zemljiški davek.

Promet.

Pisarno za posredovanje izvršitve reklamacij za odškodnine in vsakovrstne pristojbine pri železniških upravah in odpremo žel. transportov je otvoril R. Golob, bivši ravnatelj in večletni komercijelni referent drž. žel. Tak zavod s strokovnim vodstvom je naše trgovstvo zelo pogrešalo in se ga bode sedaj gotovo posluževalo in ga podpiralo.

Ukinjenje tovarnega prometa za beograjsko postajo. Železniški promet, ki je bil pred kratkim vzpostavljen, je zopet ukinjen za loko in tranzit.

Veljavnost poštnih dopisnic Ljubljanske izdaje. Neka mariborska banka je dobila od ravnateljstva za pošto in

brzjav v Ljubljani sledečo rešitev: »Po nalogu ministrstva za pošto in brzjav od 29. junija 1921, št. 36351 vas z ozirom na prošnjo št. s. g. 14 od 13. junija t. l., ki ste mu jo predložili, obveščamo, da je veljavnost poštnih dopisnic Ljubljanske izdaje z natisnjeno znamko po 15 par podaljšana. Te dopisnice ostanejo v prometu, dokler se vse ne porabijo. — Ker znaša frankaturna pristojbina za poštno dopisnico 25 par, treba je na to dopisnico nalepiti še 10 par v frankovnih znamkah.«

Kmetijstvo.

Poročilo o stanju poseva v Vojvodini. Pšenica. Toča je napravila v odseku Červenka-Kula in v okolici Sombora veliko škodo, vendar žetev po količini ne bo slabša kot lanskoletna. Po kakovosti je letošnja pšenica prekosila lansko, ker lepi dnevi na rast in razvijanje prav dobro vplivajo. — Oves. Prorokovanje o slabi letini ovsa se ni opravovalo. Po najnovejših poročilih se je stanje ovsa izboljšalo in more se reči, da bo žetev srednje dobra. — Ječmen je po količini in po kakovosti srednji. — Koruza. Stanje korusa je izvrstno tudi tam, kjer je bila toča.

Živinoreja.

Nakupovanje žrebcev. Poverjenstvo za kmetijstvo namerava nakupiti ob priliki premovanj na Kranjskem in Štajerskem letošnje žrebičke in starejše žrebce toplokrvne in mrzlokrvne pasme za državno žrebetišče. Oziralo se bo le na prvovrstna žrebca z dokazanim rodnom, na kar se konjerejci opozarjajo ter vabijo, da se polnoštevilno udeležijo premovanj.

Iz naših organizacij.

Trgovski gremij v Ribnici opozarja svoje člane na vzorčni sejm, ki se bo vršil od 13. do 24. avgusta 1921 v Ljubljani in bo za razvoj cele naše trgovine izrednega pomena. Pozivlja se torej vse trgovce, osobito pa one, ki se bavijo s kakšnim posebnim komerčnim predmetom, da se udeležijo v polnem številu vzorčnega sejma. Gremij prosi vse one člane, ki se nameravajo udeležiti sejma, da mu to nemudoma javijo potom dopisnice.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Seznam blaga, kojega uvoz je dovoljen v Nemčijo brez posebnega dovoljenja. Ministrstvo trgovine in industrije je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani seznam blaga, kojega uvoz v Nemčijo je dovoljen brez specijelnega dovoljenja. Omenjeni seznam je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled. (St. 5667).

Prodaja cev (ustnikov) za smodke, cigarete, papirčkov za cigarete in malinovega čaja. Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da proda v skladiščih Ljubljana in Maribor sledeče predmete: a) v Ljubljani ca 124.305 komadov cev (ustnikov) za smodke in cigarete in ca 205.517 komadov knjižic cigaretnega papirja; b) v Mariboru ca 2.768 komadov cev (ustnikov) za smodke in cigarete, ca 121.728 komadov knjižic cigaretnega papirja in ca 1.387 kg malinovega čaja. Proda se onemu, ki ponudi najpovoljniješo ceno. Pismene ponudbe, opremljene za 2 dinarja je poslali Dravski divizijski oblasti Ljubljana, do 25. junija tekočega leta.

Modni teden na Dunaju. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo na Dunaju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo Dunaj že v tretjič priredil modni teden. Da ugodni praktičnim potrebam tako prodajalcev, kakor tudi kupcev, bo prireditelj razdeljena v dva dela in sicer: modni teden, to je priredba, ki pride v poštev za kupce na debelo, se bo vršil od 28. julija do 6. avgusta in modni teden za kupce modelov v pravem pomenu besede, od 4. do 11. septembra, to je v času, ko je jesenska in zimska moda svoje konečno veljavne smeri že določila. (St. 5747).

»Übersee-Post« časopis za eksport in import, založnik I. I. Arnd, Leipzig, naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da sprejema brezplačno po-

sredovanje za tvrdke, ki poprašujejo po nemškem blagu. (St. 3319).

Ponudba za gonilna in druga jermena. Neka prvovrstna tvrdba v Bratislavi naznanja trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani, da je za dobavo gonilnih jermenov, jermenov za šivanje in vezavo v Češkoslovaški najbolj zmožna tvrdba. Poslala je zbornici oferto za razna jermena in trdi, da je najmanj za 15 do 20% ceneja, kakor katerasikoli ponudba. Naslov tvrdke in pa oferta sta v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled. (St. 5668).

Izpremembe protokolacij v trgovskem registru.

Jos. Lenče, s sedežem v Ljubljani, nastopna izprememba: umrl je imetnik Josip Lenče, vstopila pa je imetnica Feruzija Lenče.

Odon Koutny, s sedežem v Ljubljani, obratni predmet: trgovina z železnino in mešanim blagom, nastopna izprememba: obratni predmet odslej: trgovina z orodjem in tehničnimi potrebščinami.

»Sad«, trgovina in industrija z delnimi in gozdnimi pridelki, družba z o. z. v Ljubljani, s sedežem v Ljubljani, nastopna izprememba: družbena pogodba se je izpremenila; osnovna glavica se je povišala na 655.000 K. Obratni predmet se je razširil na trgovino tudi z blagom vsake vrste. Izstopili so poslovodje Viktor H. Rohrmann, Makso Sever in Franc Pogačnik in njih namestniki Josip Rohrmann, Anton Majdič in Franc Lipelj, vstopila pa sta poslovodji Vlado Kmet in Josip Urbančič, oba trgovca v Ljubljani.

A. Volk, Ljubljana, s sedežem v Ljubljani, obratni predmet: trgovina z mešanim blagom, nastopna izprememba: prokura se je podelila Ferdu Niklsbacherju.

»Bistra«, kovinska in lesna industrija, družba z o. z. v Domžalah s sedežem v Domžalah, nastopna izprememba: izpremenila se je družbena pogodba. Izstopil je poslovodja Franc Kramberger, vstopil pa je poslovodja Karel Kauschegg, veleposesnik v Ljubljani.

Besedilo doslej:

Strojilna tovarna Samsa & Co., družba z o. z. v Ljubljani ali Gerbstoffe-Fabrik Samsa & Co., Gesellschaft mit beschränkter Haftung in Laibach; odslej se temu besedilu dodajati besedi: »v likvidaciji« ali »in Liquidation«, s sedežem v Ljubljani, nastopna izprememba: Razdružitev in likvidacija družbe, sklenjena po sklepu družbenikov dne 31. maja 1920. Za likvidatorja je izvoljen družbenik dr. Josip Tomšič, odvetnik v Ljubljani.

II. Vpis posamezne firme:

Vpisala se je firma **Anton Brenčič,** s sedežem v Ptuj, obratni predmet: trgovina z železnino, imetnik: Ant. Brenčič, trgovec v Ptuj.

Dobava, prodaja.

Ponudbe za nakup sena. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani sprejema dne 15., 18., 19. in 20. julija t. l. ponudbe za nakup sena. Vrhutega se pozivajo interesenti, da stavijo tej komandi ponudbe za prodajo stisnjene (prešane) sena stare ili nove kose. Ponudbe sprejema divizijska intendatura dnevno popoldne počenši od 10. julija t. l. Potreba: 200.000 do 300.000 kg. Seno mora biti popolnoma suho, zdravo od sladke trave in stisnjeno v bale od 50–60 kg. Predaja po pogodbi. Kaucija 10% vrednosti ponudbene cene. Ponudbe kolekovati z 2 din. (8 K). Pogoji so na razpolago (upogled) pri divizijski intendaturi.

Prodaja lepenke. V Dravskem vojnem skladišču v Ljubljani je na prodaj dva vagona papirja (Papendeckel-lepenka). Interesenti se pozivajo, da stavijo pismene ali ustne ponudbe intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, kjer se bo dne 23. julija t. l. predpoludne vršila licitacija in za-

ključila pogodba z najpovoljnejšim ponudnikom. Blago se odda takoj po potrditvi pogodbe in plačilu. Blago se more vpogledati v Dravskem skladišču v Ljubljani, pogoji pa pri navedeni intendanturi. Kavejca znaša 10%. Ponudbo je kolekovati s kolkom za 2 dinara. (Št. 5808).

Prodaja popisanega papirja. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da proda mariborsko vojno okrožje en vagon popisanega papirja (akti bivše Avstro-ogrške vojne uprave). Interesenti se pozivljejo, da stavijo pismene ali ustmene ponudbe do 22. julija t. l. dopoludne vojnemu okrožju v Mariboru, ki bo navedeni dan sklenilo ponudbo z najboljšim ponudnikom. Kavejca znaša 10%. Ponudbe je kolekovati s kolkom za 2 dinara. Blago je na vpogled v intendantskem skladišču v Mariboru; pogoji pa v označenem vojnem okrožju. (Št. 5807).

Razno.

Velik požar v brodogradilnici. 12. t. m. je izbruhnil v brodogradilnici Blohm Wos v Hamburgu veliki požar, ki je na mah uničil 60 m dolgo poslopje. Ognjegaseci so z velikim naporom požar lokalizirali. V bližini nahajajoča se skladišča olja so ostala nepoškodovana. Škoda se ceni na več milijonov mark.

Poročilo o hmelju.

Zatec, 7. 7. 1921. Prve dni julija smo imeli toliko dežja, da se je stanje v obče nekoliko zboljšalo. Neenakost hmeljskih nasadov se je nekoliko poravnala. Rastlina je dospela do vrha drogov, oziroma žic. Imamo poleg bujnih, tudi precejšnji del v razvoju zaostalih vrtov. — Vsled hladnih noči se je zopet začela širiti hmeljska ušica in hmeljarji so vnovič pričeli s škropljenjem — posebno pa v nizkih legah. Vendar pa upamo, da nam ušica ne bo povzročila zdatnega zmanjšanja letine. Dasi stanje v obče ni slabo, vendar bodemo letos pridelali manj hmelja nego v m. l. Nujno bi rabili prav gorko vreme, posebno pa tople noči.

Spalter Land—Bavarsko — dne 5. 7. 1921. Hmelj se ni zboljšal; v visokih legah je precej dober, v nizkih pa je skoro uničen. Če ne pride kmalu toplo vreme, se bode naše upanje na letino prav zmanjšalo.

Hersbruck—Bavarsko — 5. 7. 1921. Pri severnih in severozahodnih vetrovih imamo prav hladne noči; vsled tega so se uši pomnožile v velikanskem številu; tople noči so nujno potrebne.

Monakovo, 4. 7. 1921. Stanje hmeljskih nasadov na Bavarskem. Koncem meseca junija se razreduje z 2.6 pri čemer pomeni 1=pd, 2=db, 3=srednje, 4=slabo, 5=prav slabo. Mrzlo vreme in uši uplivajo neugodno na hmeljsko rastlino.

Tržna poročila.

Trg.

Ljubljana. Mesa na trgu dovolj. Telečje meso prodajajo po 20 in 24 K kg, na dveh stojnicah po 18 K. Cene živini so le malo padle. Kmečki trg je zelo dobro založen. Krompir novi 3 do 4 K, stari 2 K, kolerabe 6 K, grah v stročju 7 K, sladki grah 10 K, nova čebula 5 K, fižol v stročju 10 K za kg. Jajc na trgu zelo primanjkuje; plačujejo jih po 2 do 2 K 40 v. kos. Žita so proti vsemu pričakovanju zopet poskočila v ceni, posebno oves se je podražil za skoro 100 odstotkov. 1 kg ovsane stane 7 K 20 vin., koruze 5 K 80 vin., moke št. 0 17 K 50 vin.

Kolonijalno blago.

Trst. Riž. Burma II. 1'40 lir, Gardon Siam 1'45 Saigon 1'40.

Sladkor. Nudi se: Java 24 f. št. po toni za poznejšo dobavo, prompt od Newyorka 12 dol. mtc., od Amsterdama

ali Antwerpna 165—170 franc frankov. Čehoslovaški sladkor v kockah 2'50 lir po kg plus 1/20% izvozne provizije, kristal 2'40.

Slanina. Amerikansko blago, ocarinjeno 6 lir, jugoslovansko blago brez carine 6 lir, z carino 7 lir.

Sladkor. Newyork: Centrifugal 4. London: West Indian crystal, skladišče 46/9, Tates Brownish bis good coloury pieces 44/—, Lyles cubes 59/6, crushed 57/—, granulated 56/—, white 50/—, Lyles no. 2 granulated and white 55/6.

Kakao. London: Accra, na potu 41, Trinidad skladišče 56. Marsilja: St. Thomé fair in Accra 97 fr. skladišče.

Kava. Newyork: loko 6³/₁₆, julij 5.94 (dan preje 5.98), september 6.30 (6.34), december 6.72 (6.75), marc 7.04 (7.08), maj 7.20 (7.24.) Amsterdam: Java Robusta W I B, f. a. q črna iz Indije 26¹/₂ cet., na potu cif Holandija 27 c. Robusta lepa rumena, loko, 28¹/₂, do 29 c., zelenkasta 27—27¹/₂ c. fob. Palembang Robusta, neprana 25—26 c. fob Holandija. Prana kava: Guatemala, lepa zrnata, modrikasta 55—56 fob Surinam Liberia, rumena 31 c. fob.

Čaj. London po lb.: Indian, common leaf. 4 d.

Premog.

Zenica. Premog iz premogovnika Zenica se nudi po sledečih cenah: kosovni premog po K 56, v manjših kosih po K 54, drobiž po K 52 prah po K 46.

Svila

Ly on: Gréges Cévennes extra 10/12 fr. 165, 1er ordre 12/16 fr. 150—155, Italie extra 12/16 fr. 155—160, 2 ordre 9/11 fr. 135, Piémont et Messine extra 12/16 fr. 155—165, 1er ordre 12/16 fr. 145—150. Brouse 1er ordre 13/15 fr. 135. Organsins France 3e ordre 22/24 fr. 145. Trames France 2e ordre 24/26 fr. 155, Italie 2e ordre 26/30 fr. 150. Gréges Chine filatures: Rayon d'or extra 9/11 fr. 185. Double deer extra 11/13 fr. 175. Bayard extra 9/11 fr. 170, Bayard 1er et 2e fil 9/11 fr. 165, Centaure 1er et 2e fil 9/11 fr. 165, W. T. K. 1er et 2e fil 16/18 fr. 160. Griffon 1er et 2e fil 16/18 fr. 160, H. Y. extra 11/13 fr. 150, Arbutus extra 13/15 fr. 160, Two goods extra et I 13/15 fr 155, Kangourou extra 13/15 fr. 150, Gréges Canton filatures: Lotus 13/15 fr 145, Best I 16/18 fr. 135, Bon I 18/22 fr. 122.50.

Kavčuk.

London po lb.: Para, Hard fine, skladišče 10³/₄ d., Crepe 8¹/₂ d. Amsterdam: Crepe, loko. 39 hol. for. julij-september 41, oktober—december 44. januar—marc 47¹/₂, Sheets, loko 35. julij—september 37¹/₂, oktober—december 40¹/₂. januar—marc 44.

Borza.

14. julija.

Zagreb, devize: Berlin ček 206.50 do 207, Italija 721 do 728, London 572, Newyork izplačilo 155 do 155.50, ček 154, Praga 205 do 205.50, Svica 2605, Dunaj 20.40 do 20.45, Pariz 1221 do 1223, Budimpešta 55 do 55.20, valute: dolar 151.50 do 152 avstrijske krone 215, napoleoni 516 do 518, marke 214 do 215, turške zlate lire 530.

Dunaj, devize: Zagreb 494 do 498, Beograd 1976 do 1996, Berlin 1022 do 1029, Budimpešta 267.50 do 270.50, Bukarešta 1095 do 1105, Sofija 665 do 675, London 2792.50 do 2812.50, Milan 3540 do 3560, Newyork 767 do 771, Pariz 6015 do 6055, Praga 1016.50 do 1022.50, Varšava 42 do 44, Zürich 12.700 do 12.750.

Zürich, Berlin 8.05, Newyork 605, London 22.02, Pariz 47.35, Milan 27.90, Praga 7.95, Zagreb 3.90, Budimpešta 2.15, Bukarešta 8.60, Varšava 0.32, Dunaj 0.82, avstrijske krone 0.80.

Prodaja

cela naprava iz železa za eno venecijanko s cirkularom na jermen — transmisija. Naslov se izve v upravnistvu.

Reklamacije za odškodnine in vsakovrstne pristojbine pri železničnih upravah in odpremo železničnih transportov izvršuje ozir. posreduje konces. pisarna: R. GOLOB, Knafljeva ulica št. 9 prtlj., (Kranjska hranilnica).

Sodarska zadruga v Tacnu

p. št. Vid nad Ljubljano, nudi vsakovrstne sode, hramne in transportne, po najnižjih dnevnicah ceh.

22.000 m³ lesa

na pajnu proda gozdni urad v Oplotnici, postaja Konjice, iz gozdnega okrožja Lukanja na Pohorju. Približno 9000 m³ je mehkega lesa, ostanek bukovina, Posek lesa je predviden v treh letih zaporedoma, z letno približno 7000 m³ v prebiralni sečnji in golosekih. Ponudbe je staviti do 1. avgusta 1921 na

Gozdni urad Oplotnica

kateri daje tudi podrobna pojasnila.

Ivan Jelačin

Ljubljana.

Veletrgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom.

Točna in solidna postrežba.

Ign. Žargi = „Pri nizki ceni“

Ljubljana, Sv. Petra c. 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim blagom ter raznim perilom in kravatom na debelo in drobno.

Velika izbira potrebščin za krojače in šivilje.

I. SANDRIN, Ljubljana, Mestni trg 6

Velika zaloga vsakovrstnega

usnja, kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa NA DEBELO.

Jadranska montanska družba, d. z. o. z. Ljubljana

Zvonarska ulica 5 (S).

Telefon 9. - Brzjavni „Montana“ Import. Ekspert.

Prodajamo in kupujemo na debelo:

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spajajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

Blagajničarka

ki je obenem spretna strojepiska, prvovrstna moč, za takojšnji nastop, se sprejme v veletrgovini

Ludovik Kuharič

Ormož.

I. JUGOSLOV. TOVARNA

za gume in kovinske predmete

== d. z. o. z. ==

Slovenska Bistrica

Oferiramo

naše prvovrstne rožene gume v vsaki velikosti in po vsakem vzorcu :: s cenami brez konkurence ::
Zahtevajte cenike! Prodaja na veliko.

Jedilno orodje

vsake vrste, kakor žlic, vilic, nožev, zajemalk (Schöpfer) in druge kuhinjske posode iz aluminija ter

svinčene plombe

dobavlja v vsaki množini

Tvornica „Cinal“, Celje.

Novoustanovljena lastna galvanizacijska naprava

sprejema po nizkih cenah vse predmete v poniklanje, pobakrenje in pomedenje. Ista prevzame tudi vsa vlivalna dela iz aluminija, cinka in medi (Messing).

Kupuje stare kovine

po najvišjih cenah.

SLOVENSKA BANKA

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mesnega Doma“

Obreštuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu. — Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Vplačana delniška glavica K 30.000.000.

Telefon št. 567.

Čekovni račun št. 12.200.

Usnjarska industrija, d. d. na Bregu pri Ptuj

„PETOVIA“

Izdeluje vsakovrstno usnje, čevlje, fine in navadne, gamafe, torbice, listnice, denarnice in drugo fino galanterijo.

Cene nizke, postrežba točna.

Underwood

na/boljši ameriški pisalni stroj
sedanjosti

Opalograph

razmnoževalni aparat,

razmnožuje strojno in ročno pisavo potem neizbraklivo steklene plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: 15, 20—20

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Sode

za ca 200 hl, po 25 do 30 hl vsebine, stare, dobro ohranjene, kakor tudi nove, razne vel., nudi po nizki ceni

Ivan Pirc, sodar

Dravilje, p. št. Vid n. Ljubljano.

Na debelo:

Kava,
čaj, kakao,
sardine, olje, vinski kis, bobinjski in trapistovski sir, salami, šunka in slanina, ljutomersko steklenično vino letnik 1917.

Rogaska
Slatina.

T. MENCINGER

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

Na debelo in drobno najceneje kupite

trgovski in kancelijski gladek, črtan, kariran in kvadriran, pisarni v mapah in škatljah, ubran (Krepp), svileni, klobučni in ovojni razne zvezke za srednje in višje šole, raznovrstne kuverte in razglednice, žigke za stelaže ozke in v polah, kreda, peresa, svinčnike, radirke ter razne druge pisarniške in šolske potrebščine pri

PAPIR

L. PEVALEK, LUBLJANA,
Židovska ulica 4.

VABILO

NA SUBSKRIPCIJO DELNIC DRUGE EMISIJE.

IZREDNI OBČNI ZBOR DELNIŠKE DRUŽBE „TRIGLAV“,
TVORNICE HRANIL, ŠMARCA PRI KAMNIKU

je z dne 7. julija 1921 sklenil na predlog upravnega sveta zvišati v smislu § 6. pravil delniško glavnicu in sicer:

OD 400.000 K NA 1.200.000 K Z IZDAJO NOVIH 1600
DELNIC PO 500 K NOMINALNE VREDNOSTI.

Razpisuje torej subskripcijo ob nastopnih pogojih:

Dosedanji delničarji imajo v smislu § 6. pravil pravico prevzeti na 1 delnico prve emisije 2 delnici druge emisije in sicer proti predložitvi potrdila o posesti delnic (oziroma potrdila vplačila) prve emisije. Kurz optiranih delnic znaša 520 K, neoptiranih 550 K. Poleg tega je plačati 10 K upisnine na vsako delnico v kritje stroškov izdaje delnic

Subskripcija se vrši od 15. julija do 15. avgusta 1921

in sicer pri: **Zadružni gospodarski banki v Ljubljani, Slovenski eskomptni banki v Ljubljani in v pisarni deln. družbe „Triglav“, Šmarca pri Kamniku.**

Subskribovane delnice je v gotovini vplačati. Nove delnice participirajo na čistem dobičku od 1. 1922 in se za sedaj obrestuje njihova nominalna vrednost od 1. septembra do konca leta 1921 s 3%.

Končno dodelitev pridržuje si občni zbor. Subskribentom, katerim ni bilo mogoče dodeliti delnic, se vrne dotični znesek, drugim se izda proti vrnitvi potrdila o storjeni subskripciji potrdilo o dodeljenih delnicah.

Delnice se izroče delničarjem pozneje proti vrnitvi začasnih potrdil o dodeljenih delnicah.

Preostanek izkupička za novo emisijo proti nominalni vrednosti pripada v smislu § 6. po odbitku stroškov rezervnemu zakladu.

Šmarca, dne 14. julija 1921.

UPRAVNI SVET

DELN. DR. „TRIGLAV“, TVORNICE HRANIL
ŠMARCA PRI KAMNIKU.

Oklic.

Trgovska zadruga, r. z. z. o. z. v Ljubljani
je stopila v likvidacijo.

Z ozirom na to se pozivljajo vsi upniki, da prijavijo v roku treh mesecev svoje terjatve v svrhu poravnave.

Trgovska zadruga, r. z. z. o. z. v likvidaciji v Ljubljani.

**Ne slabite naše valute
z nepotrebnimi importi!**

Gazela milo

je prvovrstne kakovosti in
ca 20% ceneje kot enakovredno importirano milo.

**Milarna in svečarna
d. d. v Ljubljani.**

Priporoča se tvrdka

Josip Peteline

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

**tovarniška zaloga
šivalnih strojev**

igel in posameznih delov za vse sisteme šivalnih strojev in koles, olje ter potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje ter galanterijo na drobno in debelo.

Cene nizke! Postrežba točna!

ODPREMNO PODJETJE STEVO TONČIČ : MARIBOR

Oddelek za razpošiljanje poštnih paketov.

GG. TRGOVCI!

Poštno pakete iz inozemstva dobite v 8 dneh zadržane na odrejeno mesto, ako iste oddaste na naslov

STEVO TONČIČ : MARIBOR

(Za pakete nemškega izvora je paziti na obstoječe carinske odredbe — Tozadevne informacije brezplačno na razpolago. — Postrežba hitra in točna. Za čim večje posluževanje te vrste odprave prosimo s posebnim spoštovanjem

STEVO TONČIČ : MARIBOR

Telefon 230 in 330. — — Bizojava: Tonspedit.

Veletrgovina
manufakturnega in
modnega blaga

J. N. Šoštarič
Maribor

se v najkrajšem času

preseli

iz Gosposke ulice na

Aleksandrovo
cesto števil. 13

na kar opozarja že
sedaj svoje
cenjene odjemalce.

Veletrgovina
z
manufakturno

„**MERKUR**“
MARIBOR

Cankarjeva ulica 1.

□ □

Velika zaloga
manufakture,
češki, francoski
in angleški izdelek.

□ □

Samo na debelo.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA LJUBLJANA

Ljubljana
Štejnburgova ul. 1

interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in
Srbsko banko v Zagrebu.

Kapital 20.000.000 K. - Rezerve okrog 6.000.000 K.

Brzljavi naslov: ESKOMPTNA. - Telefon interurb. št. 146.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge. - Nakup in prodaja: efektov, deviz,
valut. - Eskompt menic, faktur, terjatev. - Akreditivi.
Borza.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino
in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7
preje Hammerschmidt (Mühleisen)
nasproti Križanske cerkve.

Podpisana tvrdka priporoča:

Pravi malinovec, citronov sok z raf. sladkorjem vkuhan po najnižji dnevni ceni.

Rum kompoz. za izdelovanje fason ruma; liker esenci: **carski hrušovec, kimljevec in rosolia.**

Istotako so na razpolago ekstrakti za brezalkoholne pijače: **malinov in citronov!**

Potnik Srečko,

tvornica sad. sokov,
esenc in ekstraktov.

Ljubljana

Meteljkova ulica
(blizu Belgijske vojašnice).

Lesene žeblice za čevlje

izdeluje 140, 48-4

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tacev pod Šmarno goro pri Ljubljani.

KASTELIC IN DRUG

trgovina s papirjem na veliko

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta št. 6/1.

priporoča od svoje zaloge:

Trgovski, fini in srednje fini pisarniški, dokumentni in srednje fini koncept, barvan (Kouleur) in tiskovni papir, karton za dopisnice, plovnik. Celulozni, Havana (za mast) in ravadni ometni papir. Pisemski papir v kartonih in mapah, ter zavilke. Lepenke belo in rujava.

Medić, Rakovec & Zankl,

prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana.

D. z. o. z.

Skladišče: Novisad.

Brzljavi: Meraki, Ljubljana.

Telefon: 64.

English varnishes:

Angleški laki:

COPAL VARNISH.

Kopalov lak za znotraj.

FINE COPAL VARNISH.

Fini kopalov lak za znotraj.

SUPERFINE COPAL

BODY VARNISH.

Lak za kočije, najfin.

FINE COPAL CAR-

RIAGE BODY VARNISH.

Lak za kočije, fini.

PALE FLATTING

VERNISH SPRF.

Brusilni fini prep. lak.

PALE FLATTING

VERNISH UNIVERSALE

Brusilni prepar. lak.

EXTERIOR COPAL

VERNISH FINE.

Fini zračni lak.

EXTERIOR COPAL

VERNISH SPRF.

Najfinejši zračni rap. lak

PALE SICCATIVE

FLUID

Sikatif, svetel.

DARK SICCATIVE

FLUID.

Sikatif, temen.

SPRF. WELLRIGHT

VERNISH.

Lak za kočijske stalke,

najfinejši.

Priznane najboljša in zanesljiva kakovost:

barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljnat, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

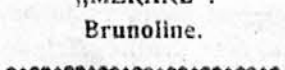

„MERAKL“.
Lak za pode.

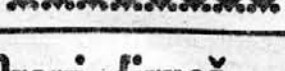
„MERAKL“.
Linoleum lak za pode.

„MERAKL“.
Emajlni lak.

„MERAKL“.
Brunoline.

„MERAKL“.
Emajlni lak.

English varnishes:

Angleški laki:

JAPAN BLACK

VERNISH.

Lak za gvozdje, japan.

FINE JAPAN BLACK

VERNISH.

Fini črni japonski lak.

QUECK BLACK

VERNISH

Japon. lak s sikativom.

ISOLATING BLACK

VERNISH.

Izolirni lak.

LIQUID DRIERS PALE

Terebina svetla.

LIQUID DRIERS DEEP.

Terebina temna.

DAMAR VARNISH.

Damarov lak.

ENAMEL VARNISH

WHITE.

Emajl beli.

ENAMEL VARNISH

BLUE, RED, GREEN.

Emajl moder, rdeč,

zelen.

FINE ENAMEL

VERNISH WHITE.

Emajl bell, izredno fini.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

VELETRGOVINA

Gregorc & Verlič

Ljubljana

priporoča

špecerijsko, kolonialno blago in vsakovrstno žganje.

Konkurenčne cene — točna postrežba!

Brzljavi: GRELIČ.

Telefon interurb. št. 246.

Zahtevajte cenike!

Edina razprodaja vseh vrst

specijalnega mavca-gipsa

za celo kraljevino SHS.

Tvornic: Stanz, Kindberg, Semmering, Schottwien, Puchberg, Auseewiesen etc., nudi po najnižji ceni iz svojih zalog:

Ljubljana, Osijek, Novi Sad, Zemun

Kosta Novakovič

veletrgovina mavca

Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Veletrgovina
specerijskega in
kolonialnega
blaga

KAROL
HABER
Maribor

Vsakovrstne slamnike in klobuke

ima vedno veliko zalogo za gospode, dečke in deklice ter posebno izbiro najnovejših damskih modelov. **Franjo Cerar,** tovarna slamnikov

Stob, pošta Domžale pri Ljubljani.

Različne torbice (cekarje), različna stojala za cvetlice, predpražnike itd. — V popravila se sprejemajo različni stari klobuki in slamniki v Ljubljani pri tvrdki Kovačevič in Tršan, Prešernova ul. 5 na dv., vsako sredo in soboto.

Carinsko posredništvo

Telefon 344.

Telefon 344.

F. & A. UHER

Maribor, Slovenska ul. 8

se priporoča za izvrševanje vseh

carinskih poslov.

Cene zmerne, točna in kulantna

postrežba.

Papir

uradni, trgovski, pisarni, ovojni, svileni, prepisni, ogljeni itd., pisarniške in šolske potrebščine, kuverte, vse vrste umetniške razglednice kupite najceneje pri tvrdki

IVAN GAJŠEK

Papirna trgovina - Ljubljana

Sv. Petra c. 2, poleg Prometne banke.

Na drobno. Na debelo.

Zahtevajte prospekte.

Zavarovalna zadruga

Ustanovljena leta 1884. od mestne občine Zagreb.

Zavarovalni oddelki: požar, vlom,

„CROATIA“

Zahtevajte prospekte.

Podružnica za Slovenijo

v Ljubljani, Stari trg 11. — Telefon št. 336.

nezgode, življenje, transport.